

פרשת "אמור"

מתוך "ליקוטי שמואל"

מלקט ועורך ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

הגיליון מופיע באתר 'לדעת' וכן ניתן לקבלו לאימייל מדי שבוע על ידי שליחת בקשה eisikovits1@gmail.com,

אודה לכם אם תעבירו את העלון לאנשי הקשר שלכם או כתובות של מעוניינים בעלון. אשמח לקבל הערות מחכימות ובל"נ אשתדל להתייחס אליהם. גם רשות להדפיס / לחלק / להעתיק / לשמור. - בשעת הצורך הרשות נתונה לאמור מהדברים שבעלון אף שלא בשם אומרם. אך הבא להדפיס יביא גאולה לעולם וידפיס בשם אומרם.

פרשת אמור

פרשה של תחומים (הרב שלמה הלוי שליט"א)

פרשת אמור פותחת בדיני כהונה ההגבלות והחובות של הכהנים ממשיכה בדיני המועדות ומסיימת בבן תערובת שקילל את ה'. מה הקשר בין שלשת המקרים הללו?!

כדי לענות על שאלה זו נקדים סיפור שמביאה הגמרא (שבת לא ע"א): מעשה בנכרי אחד שהיה עובר ליד בית המדרש ושמע קול שהיה אומר: "ואלה הבגדים אשר יעשו - חושן ואפוד". אמר: הללו למי? אמרו לו: לכהן גדול. בא גוי לפני הלל ושמאי וביקש הנכרי שיגיירו אותו על מנת ששיימו אותו לכהן גדול ויזכה בכבוד ובבגדי ההדר שלובש הכהן. שמאי כמובן מסרב לגיירו ודוחף אותו באמת הבניין שבידו, הלל לעומת זאת אפילו במקרה הזה מגיירו. לאחר הגיור שולח אותו הלל ללמוד את הפסוקים והסוגיות הקשורים במעמד הלויים והכהנים. כאשר מגיע הנכרי למילים "והזר הקרב יומת" הוא שואל את הלל: "מקרא זה על מי נאמר?"; הלל משיב לו: "אפילו על דוד מלך ישראל", שהרי הזר האמור הוא כל מי שאינו בן שבט לוי.

מבין הגר שאם כך נאמר אפילו על דוד הרי שקל וחומר שהוא, שזה עתה נכנס לעם היהודי, לא ראוי לעסוק במלאכת הקודש ומתוך מקום של הבנה וקבלה מוותר על דרישתו להפוך לכהן גדול ואומר להלל "ענוותן הלל, ינחו לך ברכות על ראשך שהקרבתני תחת כנפי השכינה".

כאן נשאלת השאלה איזו יומרה הייתה לו לבקש לעצמו להיות הכהן הגדול? והלל מה ראה להסכים לבקשתו? אלא מתרצים חז"ל שאכן אותו גוי היה בעל יכולות מנהיגויות המתאימות לכהן לתפקיד בו חשק. אבל יש גבול ברור: "והזר הקרב יומת" כפי שראינו אצל עוזיהו שבקש להקטיר קטורת והיה הוא מלך אך לא מזרע כהונה וה' זעף עליו וצרעת פרחה במצחו... אין אפשרות לפרוץ את התחום שקבעה התורה!

וכאן נעוץ הקשר בין שלשת המקרים בפרשה. נקודת הכשל של המגדף הייתה באי-ידיעה ברורה של הגבולות והתחומים שקבעה התורה. מגיע אדם שאיננו משבט דן וכשהם לא מקבלים אותו הוא מתעצבן, מקלל את ה' ונושא חטאו. כמו כן לגבי המועדות, לכל חג המצוות והמנהגים שלו אין לא ניתן לערבב האחד בחברו...

מסופר על הגאון הרגוצ'ובר שהביט בשעונו סמוך לצאת שבת והתעמק דקה ארוכה ולפתע צעק: "זהו!" לפליאת תלמידיו השיב: "מי שהדליק אור עד לפני דקה חילל שבת! ומי שמדליק מעתה לא עבר עבירה כלל"...

הבה נשמור על התחומים לבלתי יפרצו...

"אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם" (כא א)

וברש"י: 'אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים'.

יסוד נאה אמר הגאון רבי משה מרדכי עפשטיין זצ"ל, ראש ישיבת סלבודקא, בכנסיה הגדולה, שנערכה בווינא, בשנת תרפ"ג: תלמיד הלך ללמוד ל"חדר". התחיל רבו ללמוד פרשת בראשית (ג' כ"ד): "ויגרש את האדם, וישכן מקדם לגן עדן, את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת, לשמור את דרך עץ החיים". רבי, שואל הנער: מי הם אותם "כרובים"? ולשם מה הניחם הקב"ה בפתח גן עדן? תלמידי היקר, השיבו הרבי: רש"י מפרש, ה"כרובים", הם "מלאכי חבלה"! הקב"ה נתן להם תפקיד, לשמור ולחסום בחרבם, את הדרך המובילה לגן עדן. חזר התלמיד השקדן על פירוש זה פעמיים ושלש, עד שנחרט היטב במוחו.

חלפה לה תקופה. הילדים החרוצים חגגו כבר כמה מסיבות "סיום". הגיעו בשעה טובה ומוצלחת, אל פרשת תרומה. הנה קוראים אנו אודות ה"כרובים", שהיו על גבי ארון הקודש: "והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה, סוככים בכנפיהם על הכפורת" (שמות כ"ה כ). שואל הרבי: תלמידי היקרים, מי יודע פירוש המילה כרובים? קפץ "אותו תלמיד" השנון, עם זכרונו הנפלא, ממקומו, וענה: "מלאכי חבלה". מבליע הרבי חיוך ומתקן את השגיאה: חלילה, אין אלו "מלאכי חבלה", הכוונה כאן – כרובים, שדמותם כ"מלאכי השרת". חזר התלמיד על הדברים, והגיע לידי הכרעה שיסוד הדברים הם: "כרובים" ש"בספר בראשית", הם – "מלאכי חבלה". ו"כרובים" ש"בספר שמות", הם – "מלאכי השרת". שינן הדברים, עד שהיו חקוקים על ליבו.

שנים על גבי שנים עברו, ו"אותו תלמיד" נכנס לישיבה. התחיל ללמוד מסכת ברכות (ל"ט), בפרק "כיצד מברכין", אודות ירק הנקרא "כרוב". אם הביאו לפניו כמה מאכלים, על איזה מהן מברך קודם. שאל הרבי את תלמידו: "מי יודע הפירוש של כרוב"? שולף אותו תלמיד עם זכרונו הנפלא, את תשובתו השנונה. הדבר תלוי: "כרובים" ש"בספר בראשית", הם – "מלאכי חבלה". ו"כרובים" ש"בספר שמות", הם – "מלאכי השרת". אך תחת אשר יזכהו הרבי במחמאה על ידיעתו הרחבה, שומע הוא צליל של תוכחה: "חשוב

על דבריו, טרם שתוציאם מפיק" – שח הרבי בחיבה. וכי מה עניינם של מלאכים, אצל סוגייתנו העוסקת ב"ברכת הנהנין"? אמור מעתה, הסביר הרבי, ה"כרוב" שעולה כאן על השולחן, מין ירק הוא.

ברבות השנים, עלה "אותו תלמיד" לשיעור גבוה, והתחיל ללמוד מסכת סוכה (ה):. שם אמרו חז"ל, אודות הכרובים שעשו ב"משכן", על ארון הקודש, "מאי כרוב – כרביא". שוב שאל הרבי את תלמידיו, מי יודע פירוש המילה כרביא? כאן החליט אותו תלמיד – השתיקה יפה. כבר נכשל עם "כרוב" זה, מספר פעמים עם זכרוננו הטוב. הסביר הרבי, שהכוונה כאן שהכרובים היה להם פני תינוק. עכשיו כבר בא אותו תלמיד, לידי מסקנא. גזירה היא מן השמים, שהוא לעולם יסתבך בפירוש המילה של "כרובים". פעם הפירוש "מלאכי חבלה", פעם "מלאכי השרת", פעם זה מין "ירק" שנקרא כרוב, ופעם זה "תינוק". מי יגלה רז זה, מה טמון בסודו של הכרוב?.

כשגדל אותו תלמיד, נעשה הוא עצמו מלמד דרדקי. כשהגיע אל ה"כרובים" ש"בספר בראשית", לפני שהיה לשום תלמיד הזדמנות לשאול איזה שאלה בפרשת ה"כרובים", פנה אל תלמידיו ואמר להם: שמעו נא תלמידי היקרים, בני חביבי. אנוכי למדתי בישיבות המעולות, שיננתי היטב את לימודי, והיו דברי תורה הורה שנונים בפי. נער הייתי גם זקנתי. מעולם נתקשיתי, בפירוש של המילה "כרובים". ובכל שנה ושנה הסתבכתי יותר ויותר. ובכן אני יגיד לכם יסוד הדברים. תזכרו זאת לאורך ימיכם ואז ייטב לכם כל הימים. וכה היו דבריו: האדם הוא כ"כרוב". ארבעה פירושים לכרוב, וארבעה נקודות הן, במהלך חיי האדם. כאשר נולד האדם הוא "כרביא" – תינוק. תינוק זה כשנולד, יש לו ראש כמו כרוב, שהוא מן ירק. כלומר, ראשו סתום ועדיין לא נתפתח. אינו יודע מטוב ועד רע. הרי הוא כחומר ביד היוצר. מאידך זוהי גם מעלתו. כשם שצמיחתו של הירק, תלויה באופן גידולו, כך תלוי עתידו של התינוק, באופן חינוכו. עתידו של התינוק, תלוי בחינוך שמעניקים לו הוריו. אם יתחנך, לתורה ולמידות נעלות. אם הבן רואה, שהאבות מקיימים את מצוות ה', מתוך שמחה. אז, רוצה הוא להמשיך בדרכם. יש בכוחו לטפס ולהגיע לשיא הפסגה, לרום המעלה, ולהיות קודש קודשים - "מלאכי השרת". ואם ח"ו להיפך, אז יתגדל להיות מן הכת של "מלאכי חבלה". חינוכו של תינוק קובע את עתידו...! (מתוך הגדה של פסח חיים שיש בהם).

ועד"ז יסוד גדול כתב דעת סופר (פרשבורג) לפרש, הכתוב "ואם משדה אחוזתו יקדיש איש לד' והיה ערכך לפי זרעו" (ויקרא כז טז). יל"פ עפ"י רמז כי מדריגת האב ניכר לפי ערך אשר הנהו מחנך את בניו לתורה, כי חינוך הבנים הוא אבן הבוחן למדרגתו ביראה. וז"ש "אם משדה אחוזתו יקדיש איש לד'", כלומר אם אתה רוצה לדעת איך הוא מדריגת פלוני ביראה, אם באמת ובתום לבב הקדיש את אחוזתו ר"ל את עצמיותו לד', אז תוכל להעריך את זאת "לפי זרעו", אם מחנכם ומגדלם על ברכי התורה והיראה. ונזכה לעשות רצונו יתברך אכ"ר.

אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם (כא,א) (טובי נוימן)

רש"י : אמור... ואמרת... להזהיר גדולים על הקטנים

רבי אלימלך מליזנסק הסביר את מאמר רש"י:

אמר... ואמרת.. להזהיר גדולים על הקטנים, להזהיר את האנשים הגדולים יחד עם הקטנים, וכך הוא מסביר את דבריו כשאדם מבקש להטיף מוסר לנער קטן, אל יעשה זאת בצורה גלויה וישירה, כדי שהנער הצעיר לא יעלב ולא תיפול רוחו, אלא יזהיר גדולים יחד עם הקטנים, ובסופו של דבר יבין הנער ממילא שדברי המוסר מכוונים אליו. וזהו שדיבר הכתוב "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תישא עליו חטא" שיהיה בעיניך האדם שאתה מוכיח אותו, כחברך ואהובך, שאתה בא להוכיח אותו מאהבה וח"ו שלא לפגוע בו.

וכן נראה להסביר את מאמר שלמה המלך במשלי "אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך" אם יהיה בעיניך האדם המוכח כחכם, ותוכיח אותו לא מתוך התנשאות ח"ו אלא מתוך אהבה ורצון לעזור, ושמתוך דברך יבין את התוכחה, וע"י זה לא ירגיש רגשי נחיתות, יקבל את דברך, ואם לאו ישר ידחה דברך על הסף, עוד לפני שפתחת פיך!

וזה שאמר רבי אלעזר בן עזריה בגמרא בערכין "תמיהני אם יש בדור הזה אדם שיודע להוכיח"

"אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו" (כא,א).

רעיון עמוק יותר אנו מוצאים בדבריו של החוזה מלובלין זי"ע שמדבר על חובת המנהיגים לדאוג שקהילתם תתרום. וכך אומר על דבר הכתוב: "אמור ואמרת" – שתי אמירות יש כאן, ולמה? לימוד גדול יש כאן! "אמור אל הכהנים" - שיהיו ראויים להיות בני אהרן, אוהבי שלום ורודפי שלום, ללכת ולראות איך מקרבים עוד יהודי ועוד יהודי... אבל יש גם אמירה שניה: "ואמרת אליהם לנפש לא יטמא" - עם כל הרדיפה אחרי השלום וההתקרבות, אל תסכנו את נפשותיכם מרוב התחברות אל טמאים. "לנפש לא יטמא", צריכים לדעת מתי כן, ומתי לא. על המנהיגים לשמור על דרגתם ובאמצעותם כך לרומם את קהילתם ולא ח"ו לרדת עמם.

"לנפש לא יטמא בעמיר" (כא, א) בעוד שהמת בתוך עמיו, יצא מת מצוה (רש"י).
(ופריו מתוק.)

היה זה בקיץ שנת תשי"ט. אישה נדרסה למוות, רח"ל, ברחוב רבי עקיבא בבני ברק, ליד בית הכנסת הגדול. במקום התאספו אנשים רבים, אך אף אחד לא הכיר אותה. חיפשו ומצאו בתיקה את תעודת הזהות שלה, בה הופיעו שמה וכתובתה בעיר חולון. שלחו לברר בעיר מגוריה אם יש לנפטרת משפחה. חזרו השליחים ואמרו, כי השכנים מספרים שהייתה אישה גלמודה, שקטה ופשוטה. אותם הימים היו 'מי ניתוחי מתים', והרופאים הפתולוגים זלזלו מאוד באברי הנפטרים. לאור זאת פסקו הרבנים שאין להעבירה לבית החולים, כי בוודאי ינתחו אותה, ולכן הוחלט להכניסה לבית הכנסת הגדול, ומשם להביאה לקבורה, כדין מת מצווה.

הגיעה למקום המשטרה, וטענה שעל פי חוק, הם חייבים לקחתה לבדיקות במכון פתולוגי ולנתחה. האנשים שהתגודדו מסביב התנגדו "בשום אופן לא!" השוטרים הזמינו כוחות מתוגברים, אבל השמועה עברה בבני ברק... וכך התאספו כנגדם אלפי איש מסביב לבית הכנסת, בעוד מאות נוספים אמרו תהילים מסביב לנפטרת בתוך בית הכנסת. המשטרה התעקשה לפרוץ בכוח את טבעת האנשים כדי לקחת את הגופה. מכיוון שכך, לקחו כמה עסקנים יוזמה והסבירו לקציני המשטרה את המצב. לאחר 'משא ומתן', ובראות הקצינים את האלפים שנלחמים לשמור על גופת הנפטרת, הורו לשוטרים לעזוב את המקום.

מיד התחילו בהלוויית האישה, כשאלפי יהודים מלווים אותה. תחושת כל המשתתפים בהלוויה הייתה, כי הדבר מופלא ביותר: שרשרת שלימה של התרחשויות - האישה מגיעה מחולון לבני ברק, נפטרת כאן באמצע הרחוב, מאות איש אומרים תהילים למענה, אלפים נלחמים שלא ינתחוה, הלוויה רבת משתתפים, הספדים, וממנים אדם שיגיד קדיש עבורה... פלא הוא, על מה ולמה? סיפר מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל: אימה הכירה את הנפטרת, ואמרה שהיא הייתה ילידת עיירתם קוסובה, והייתה אישה פשוטה שאינה קרובה כל כך ליהדות, ומאוד התפלאה מדוע הקב"ה נתן לה כבוד כזה גדול?! לבסוף נודע הדבר - הגיע אחד שהכיר אותה מחו"ל, וסיפר לפי תומו, כי בעת המלחמה אישה זו הייתה קוברת בגטו, במסירות נפש ממש, את הנשים שנפטרו. אחרי כל זה מיותר להסביר, אין פלא; הקב"ה שילם לה מידה כנגד מידה - ראו כולם שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה!

"אין שארו אלא אשתו". (כא א-ב) (מאחורי הפרגוד)

סיפר מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל, מעשה אותו סיפר לו מרן הרב מפוניבז' : הרב מפוניבז' בימי שבתו על כיסא הרבנות נמנע מלערוך גיטין והצליח בזה. כאשר באו לפניו זוגות להתגרש, שכנע אותם והשיג שלום בית, חוץ מפעם אחת. הבעל נשכב על הרצפה זעק והתעקש כי לא יזוז מכאן עד שיהיה גט, משום שאינו מסוגל יותר לחיות עם

אשתו. גם המראה החיצוני שלה... לא יועילו כל השכנועים ואין סיכוי שהוא ישלים עם המצב. בחוסר ברירה הרב סידר להם גט.

חלפה חצי שנה והבעל בא להתלונן: 'הרב מה עשית לי ! ? מדוע לא מנעת ממני בחמתך להתגרש...' הרב מפוניבז' תמה, שאל אותו 'מה נשתנה , מה קרה ששינית את דעתך , ובכלל, הרי אמרת שאשתך מכוערת !?' 'האיש השיב: ' עתה ראיתי את אשתי לשעבר , הבחנתי כי טעיתי , היא אינה מכוערת כמו שחשבתי , וכואב לי מאד מדוע התעקשתי להתגרש ...'

ומה באמת הטעם שבזמנו היה לו כל כך גרוע? אחת הסיבות , שכאשר הם היו בריב תמידי היא הייתה שבורה וללא שמחת חיים ואכן פניה הוריקו מצער ועוגמת נפש , אבל כאשר נפרדו , חזרה לה שמחת חיים טבעית " - לב שמח יטיב פנים " - שמחה ונחת רוח משנים את המראה לטובה!"

"קדושים יהיו לא-לוקיהם... והיו קודש" (כא, ו)

יש הרוצים להתקרב אל הקדוש ברוך הוא, לשם כך הם מחפשים להם חומרות מיוחדות והנהגות קדושות לנהוג בהן ולהרגיש מרוממים.

על כיוצא בזה אמר הגאון רבי שלמה קלוגר: תחילה על היהודי להקפיד לשמור את כל מה שהוא מצווה מכוח התורה הקדושה. ורק לאחר מכן יוכל להחמיר על עצמו בהנהגות פרישות. וזהו רמז אזהרת התורה בפרשתנו: תחילה "קדושים יהיו לא-לוקיהם" ויקיימו את כל חובותיהם כיהודים, ורק לאחר מכן "והיו קודש", בחומרות וסייגים נוספים.

"ובת איש כהן כי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תישרף" (כא, ט) (סיפורים נפלאים)

את אביה היא מחללת חיללה וביזתה את כבודו, שאומרים עליו , ארור שזו ילד, ארור שזו גידל (רש"י בסנהדרין נב.) ארבע מיתות נמסרו לבית הדין סקילה, שריפה, הרג וחנק. לכאורה על עבירה זהה שעברו שני בני אדם העונש היה צריך להיות זהה אם כן, מדוע בת ישראל שזינתה דינה חנק ואילו בת כהן שזינתה דינה שריפה ? כך שואל ומשיב הגר"י ניימן זצ"ל בספרו "דרכי מוסר" הגמרא (סנהדרין נב) מתרצת את אביה היא מחללת חיללה וביזתה את כבודו .

יסוד גדול וחשוב לימדה אותנו תורתנו הקדושה. אינו דומה הדיוט העובר עבירה לאדם הנושא כתר על ראשו. בת כהן המחללת את כבוד אביה אינה מחללת רק את כבודו, אלא היא ביזתה גם את כתר הכהונה . מכאן מתבקשת לה המסקנה בן תורה שאינו מתנהג כראוי לו, הרי שהוא מחלל ומבזה את כתר התורה אותו הוא נושא על ראשו. על כן גם

עונשו גדול יותר. בן תורה חלה עליו חובת זהירות כפולה ומכופלת, עיניים רבות נשואות אליו. וכאשר ח"ו אינו מתנהג כבן תורה, הרי שהכתר אותו הוא נושא אינו ראוי לו וכגודל מעלתו כן יכבד עונו.

ה"חתם סופר" ראה קשר הדוק בין ההקפדה על התייחסות האדם לכל דבר שבקדושה לבין יראת שמים הטבועה בו. ועל כן הקפיד מאוד על בחור שסבר שקרשי הסוכה הם בסך הכל עץ שאפשר אפילו לדרוך עליו.

מעשה שבאו שני בחורים להתקבל לשיבתו המהוללת של ה"חתם סופר" אחד מהבחורים היה ידוע כעילוי מבריק בשכלו ואילו השני היה בחור מצוין אך לא הגיע לדרגתו של חברו. הבחורים הגיעו מיד לאחר חג הסוכות על מנת להתקבל לזמן החורף. החת"ס בחן את שניהם ולתדהמת כולם קיבל דווקא את הבחור הפחות מעולה בחכמתו. הדבר, כאמור, עורר את פליאתם של כמה מהבחורים שהכירו היטב את מעלת הבחור שנדחה ולכן הם נכנסו לשאול את החת"ס לסיבת הדבר בטענה, "תורה היא וללמוד הם צריכים..".

שעה שהגיעו הבחורים לשערי הישיבה עמד החת"ס והשקיף מהחלון. והנה ראה שבהגעתם לערימת סכך של אחת הסוכות שזה עתה הורדה, דורך הבחור העילוי על הסכך ומפלס לו דרך ואילו חברו הקיף את הסכך מבלי לדרוך עליו. זה היה בשבילי הכל", סיים החת"ס לספר לתלמידיו "בחור שדורך על סכך קדוש מי יודע על מה הוא עתיד לדרוך בעתיד!" אמרו חז"ל תלמיד חכם שאין בו דרך ארץ נבלה טובה ממנו ואכן לימים נשמע בעיר שאותו בחור יצא לתרבות רעה, ונתן דוגמא אישית רעה לבריות וחילל שם שמים ברבים.

והכהן הגדול מאחיו וכ' את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרום ועל כל נפשות מת לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא (כא יא- י). (פנינים, הרב יוסף ברגר)

מהו הסיבה שלכהן גדול אסור להיטמאות כלל ואפילו לשבעה הקרובים, בשונה מכהן הדיוט? אלא מובא בשם צדיקים שהסיבה לכך היא: כי לצדיק וגדול הדור אין להראות קרבה ואהבה לאחד ממשפחתו יותר ממה שמקרב ואוהב לשאר יהודי, והכהן הגדול הוא ראש של כלל ישראל...

אמר הכותב: אכן, כך מסופר על רבן של ישראל הרה"ק רבי אלימלך מליזנסק ע"זי שעוד בימי חורפו, חקק לעצמו כלל גדול באהבת ישראל וקבלה גמורה קיבל על עצמו, שיהיה כל יהודי בעולם שווה בעיניו כאילו היה זה הוא בעצמו, ושלא יחוש בנפשו שום הבדל, אפילו דק מן הדק, בין אהבת בניו שלו לבין אהבת שאר בני ישראל. את המשימה הקשה הזו שם לו רבי אלימלך למטרה, ומוכן היה לכתת את עצמו עד אשר דק לעפר, כדי להשיגה.

בימים ההם היה מעשה, בעת אשר שב פעם רבי אלימלך לעירו אחרי מסע ארוך של גלות ונדודים שערך על פני הארץ, אחרי עידן ועידנים שלא ראה את ביתו ואת משפחתו ולא שמע מאומה מן הנעשה והנשמע בין כותלי מעונו. בהגיעו אל שערי העיר, חלפה על פניו עגלת-צב רתומה לסוסים מהירים, אשר יצאה את העיר בנסיעה חפוזה. מבלי משים, הגיעו לאוזניו של רבי אלימלך כמה תיבות מן השיחה שניהלו שני עסקנים מבני מתא אשר ישבו על העגלה. וכה אמרו זה לזה...": "עלם רך וטוב הוא לאזר'ל", נשמה טובה... מצווה לעשות כל מאמץ כדי להציל את חייו... אסור לחסוך בהוצאות... מי ייתן, ויאות הפרופסור לבוא לראותו..."

רבי אלימלך כמו קפא על עומדו, לבו החלו להלום בחוזקה וזיעה קרה שטפה את כל גופו 'ל' לאזר' – הלא בנו יקירו הוא, אלעזר! מי יודע מה אירע לו? מדוע צריכים להציל את חייו? ירחם ה'...! עד מהרה נעלמה העגלה מנגד עיניו, ולא נותר אל מי לפנות ולברר את פשר הדברים ששמע. היטיב רבי אלימלך את תרמילו על כתפו והחיש צעדיו אל עבר ביתו, כשלבו הולם בקרבו מרוב דאגה. בהמשך הדרך, פגש מספר יהודים מבני העיר אשר עמדו ושוחחו אף הם על אודות מצבו האנוש של לאזר'ל. כאשר התקרבו אליהם שמע, כי מדובר בלאזר'ל אחר, בנו של יחזקאל הבלן. הדאגה העמוקה שקיננה בקרבו עד כה, רפתה קמעה, כחוט השערה.

תיכף ומיד, תפס רבי אלימלך את ראשו בשתי ידיו והחל נוהם אל עצמו במרירות נוראה: "אוי, מיילך, מיילך! לשם מה נדדת וכתיתת את רגליך בגלות?! וכי איזה תועלת השגת בכך?! מה ערך יש לכל עבודתך וסיגופיך, אם חש אתה עדיין הבדל בין לאזר'ל שלך ללאזר'ל של יחזקאל הבלן...?!". ולא נכנס רבי אלימלך לביתו, כי אם סב מיד על עקביו, פנה לאחור וחזר לערוך תקופת גלות נוספת..

"וכהן כי יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו" (כב,יא) (תורת הפרשה)

יש לפרש על פי דברי רבותינו בתלמוד, "כל המלמד את בן חבירו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו" (סנהדרין צט:). וממילא יזכה לאחר אריכות ימים ושנים, ליהנות מתורתו ומצוותיו של אותו תלמיד. וזהו שאומר הכתוב: "וכהן כי יקנה נפש" - תלמיד חכם שקונה נפש, היינו שעושה נפשות לתורה וקונה אותם לעצמו ומכניסם תחת כנפי השכינה, הרי הם "קנין כספו" - נחשבים הם שלו ממש כאילו קנה אותם בכסף, ואזי "הוא יאכל בו" – לאחר אריכות ימים, יזכה אותו תלמיד חכם לאכול וליהנות ביום שכולו טוב וביום שכולו ארוך. ממצוותיו של אותו תלמיד,

איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום לא יקרב (כא', יז)

מדוע נאמר 'אשר יהיה' בלשון עתיד ולא 'אשר בו מום' בלשון הווה? מתרץ ה'אמרי שפר' (המאיר): ידוע כי במתן תורה נרפאו כל בעלי המומים. וממילא לא היו באותו הדור כוהנים שהם בעלי מום. ולכן הציווי הוא 'איש מזרעך לדורותם' דווקא בדורות הבאים 'לא יגש להקריב'.

וכי תזבחו זבח תודה לה' לרצונכם תזבחו (כב', כט) (מתוק מדבש, הרב ברוך בוקרה שליט"א, עלון 317)

כיצד יכול יהודי להודות לבוראו? הרי מה שתעשה לא יהיה אפילו פרומיל של התשלום, וכמו שאומר דוד המלך 'מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי...'. והתשובה היא, התשלום לה' הוא ביטול הרצון שלנו מפני רצונו, בכל פעם שאתה מכניע את תאוותך כי הדבר אסור, זהו קרבן 'אישה ריח ניחוח לה'...'. 'לפי זה מוסבר הפסוק כך 'וכי תזבחו זבח תודה לה'..'. אם תרצה להודות לה' על כל שהוא מעניק לך, איך תעשה זאת? ע"י 'לרצונכם תזבחו' תזבחו לה' את רצונותיך, בכל מעשה שאתה עומד לעשות תשאל רגע לפני את עצמך האם ה' מרשה? האם הדבר מותר? וזהו 'קרבן התודה' הגדול ביותר...!

"ושמרתם מצוותי ועשיתם אותם" (כב, לא) (תורת הפרשה)

כתב ה"ישמח ישראל": טעם שהכתוב כפל הדברים "ושמרתם ועשיתם", לרמוז לדברי רבותינו (אבות ד,ב): "שכר מצוה – מצוה", "דהיינו מי שעושה מצוה, הקדוש ברוך הוא מזמין לו שיעשה מצוה אחרת, כדי לקבל עוד שכר בעולם הבא. וזהו שאומר הכתוב. – "ושמרתם מצוותי" – אם אתם משמרים לעשות את מצוותי, אזי "ועשיתם אותם" תזכו לעשות עוד מצוות אחרות, ואני ה' נאמן ליתן שכר.

ונקדשתי בתוך בני ישראל (כ"ב ל"ב) (סיפורי צדיקים גליון ל"ז)

הרה"ק רבי משה ליב מסאסוב זיע"א, היה רגיל לומר בוא וראה כמה יקר כל אדם מישראל, שכן תשעה גאוני עולם בעלי תריסין אי אתה יכול לעשות מהם "מניין" לתפילה, לקדיש ולקדושה, ולברכו, ואילו עשרה יהודים עמי הארצות פשוטים, מצטרפים ל"מניין" לכל דבר שבקדושה.

ונקדשתי בתוך בני ישראל (כ"ב ל"ב) (סיפורי צדיקים גליון ל"ז)

מסופר: כאשר ביקש ניקולאי הצאר הרוסי להפריע לבני ישראל לקיים את דתם, ולגזור עליהם גזירות ה"השכלה", נסעו לפטרבורג הבירה גדולי התורה ברוסיה ובראשם הרה"ק רבי מנחם מענדל מליובאוויטש "הצמח צדק" זיע"א והגה"ק רבי יצחק מוואלוז'ין זיע"א כדי להעביר את רוע הגזירה. כשהגיעו לפטרבורג השמיע שמה ה"צמח צדק" דברים קשים

בתקיפות יתירה, עד כי התרו בו ראשי המלוכה שייענש על כך, אבל הרבי לא נרתע. שאל אותו רבי יצחק מוואלוז'ין איך יהיו מר להכניס עצמו בסכנה? והרי יאבד בזה את חלקו לעולם הבא. השיב לו הרבי, אם לא יהיה לכלל ישראל עולם הזה, מה צורך לי בעולם הבא של הקב"ה, ועוד, התורה אומרת "ונקדשתי" וקידוש השם אין לו שיעור.

"לעני ולגר תעזוב אותם"

מסופר על הרב דוד הלוי סגל הידוע בכינויו הט"ז (היה אחד מגדולי הפוסקים האשכנזים) שהחליט לעשות תיקון לעם ישראל וגזר על עצמו גלות. הוא הסתובב בערים ובכפרים שאף אחד לא יכיר אותו וחי מפרוטות לפרנסתו. והנה יום אחד, פגש אותו אחד מתלמידיו שהתגלגל גם הוא לאותו הישוב. התלמיד קרא לו בהתלהבות: "רבי ומורי!" השתיק אותו הט"ז מיד וביקש שלא יחשוף את זהותו ברבים...

והנה באותו הישוב חיפשו "מנקר" (תפקידו לאחר השחיטה להוציא את גיד הנשה והחלב מן הבהמה שנשחטה) הוא ניגש והציע את עצמו לעבודה. הוא התקבל והדבר אפשר לו להמשיך וללמוד תורה במקביל, בשאר שעות היום. בנוסף שמח על כך שלא נאלץ לחשוף ברבים את זהותו ובכך יבוא עם ישראל לתיקונו.

לא פעם שהשוחטים היו מלבטים לגבי הבהמה השחוטה האם היא כשרה או טרפה הם פנו לרב הקהילה ומכיוון שלא היה בקיא מספיק בהלכות שחיטה העדיף ללכת ל"חומרה". לא פעם התמרמרו השוחטים עקב האובדן וההפסד שנגרם להם מכך. פעם אחת עלה ספק לגבי בהמה הביאו השוחטים את הבהמה לט"ז ושאלו דעתו לגבי הספק והוא התיר על פי רמב"ם מפורש ופסק: שהבהמה כשרה למהדרין. שמחו השוחטים ומאז החליטו כי בכל ספק שיעלה, הוא יפסוק להם.

יום אחד התברר לרב הקהילה שהשוחטים שזמן רב שלא הביאו בהמות בפניו, נעזרים בתלמיד חכם והוא פוסק להם. כנהוג בכל מקרה של פגיעה בכבודו של הרב היה הפוגע מנודה ומוחרם למען ייראו ויראו. הט"ז נענש והוכנס לבידוד במשך שלושה ימים (רביעי עד שישי). שמח הט"ז על הגזירה שנגזרה עליו ועל הביזיון שספג הרי זה תכלית התיקון שקיבל על עצמו...

והנה הגיעה ילדה ענייה עם עוף בידה אל הרב שיפסוק לגביו. הסתכל הרב ופסק לה - "תגידי לאימא שהעוף טרף!". הילדה פרצה בבכי היא חיכתה שבועיים שאמה תבשל עוף בערב שבת וחלמה לטעום ממנו... לקחה הילדה כשהיא ממררת בבכי. ובדרך הבחינה בחדר שבו יושב "המנקר המנודה" עליו שמעה מהילדים בשכונה. היא נכנסה פנימה לראותו כשדמעות בפניה, שם לב הט"ז לעוני שבבגדיה ולעוף שבידה, לקח את העוף הסתכל עליו, פנה לילדה ואמר לה: "לכי לרב ואמרי לו שיעיין בספר "טורי זהב" שם ימצא שהעוף כשר. הילדה רצה עם העוף אל הרב ואמרה לו את שאמר לה "המנקר" הרב בדק, הבין שטעה ופסק: "העוף כשר למהדרין!". איך שהילדה יצאה הבין הרב כי "המנודה הינו תלמיד חכם

והלך לבקש ממנו סליחה ומחילה. לא נותרה לט"ז ברירה והוא סיפר כי הוא הט"ז בעצמו ובכבודו.

לשאלת תלמידו מדוע חשף את זהותו וביטל את תכניתו לעשיית תיקון לכלל ישראל? השיב הט"ז: הגעתי למסקנה כי לא שווה כל עבודת השם בהסתר וצנעה מול דמעותיה של ילדה קטנה.... מן הסיפור הזה ניתן לראות מה היה מוכן הט"ז להקריב מכלל עם ישראל רק כדי למנוע דמעותיה של ילדה קטנה שלא באשמתו...

קיום מצווה לשם שמים (וקראת לשבת עונג)

התורה מצווה בפרשתנו: "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר"

מחבב היה רבי הגאון אליהו מווילנא מצווה זו של ארבעת המינים מדי שנה באים היו לביתו סוחריו ווילנא ומביאים לפניו ממבחר אתרוגיהם והגאון היה בוחר בעבורו את זה הנראה לו היפה ביותר. פעם אחת הביא אחד הסוחרים לפני הגאון אתרוג מהודר ביופיו. שמח הגאון באתרוג וביקש לשלם עבורו את מלא מחירו. "איני מבקש ממון עבור האתרוג" - אמר הסוחר - "מבקש אני את שכר מצוות ארבעת המינים שיקיים רבינו בחג זה"... "מסכים אני לתנאי זה" - השיב הגאון - "אני אקח את האתרוג ולך יהיה שכר המצווה שאקיים באתרוג זה". באותה שנה ראו באי ביתו כי הגאון שמח שמחה גדולה יתירה באתרוגו המהודר.

לתמיהתם הסכים הגאון לבאר: כל ימי משתוקק אני לקיים את מאמר חז"ל: "הווי' שמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס" אדם צריך לעבוד את ה' ללא קבלת כל שכר על מעשיו אולם תמיד יש לאדם את שכר המצווה שקיים... השנה באה הזדמנות לידי שמקיים אני מצווה ואני מקבל את שכרה.

אשרי שזכית לכך! על כך שמח אני שמחה גדולה!...

"פרי עץ הדר" (הרב ברונושטיין שליט"א)

סיפור על רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב זצ"ל :

עני מרוד היה רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב והפרנסה לא הייתה מצויה בביתו. שנה אחת בערב חג הסוכות לא נמצא בידו כסף לקניית אתרוג. מה עשה? תפילין מהודרות היה לו בביתו ירושה מאביו הגדול המגיד מדרוהוביץ מכר רבי יחיאל את התפילין ובכסף שקיבל תמורתן קנה אתרוג מהודר. שמח וטוב לב חזר רבי יחיאל מיכל לביתו. "מדוע אתה כל כך שמח"? שאלה אשתו "והרי בבית אין פת לחם"?!. ראי נא - הראה לה רבי יחיאל מיכל את האתרוג המהודר - "בגלל האתרוג הנפלא שזימן לי ה' אני כה שמח". "ומנין לקחת כסף לקנות אתרוג כה נאה"? שאלה אשתו. מכרתי את התפילין שירשתי מאבי ובכסף רכשתי את האתרוג.

מה??? - שאלה אשתו - מכרת את התפילין??? בשביל אתרוג??? בתנועה מהירה חטפה אשתו את האתרוג נשכה בכעסה את הפיטם וזרקה את האתרוג על הארץ. התבונן רבי יחיאל מיכל באתרוג הפסול המתגולל על הארץ...וכן חשב בליבו: תפילין כבר אין לי וגם אתרוג אין לי מה רוצה היצר הרע ממני? שאכעס? לא ולא! לא אסכים שיכשיל אותי במידת הכעס...

באותו לילה נגלה לרבי יחיאל מיכל אביו בחלומו ואמר לו: "דע לך בני שכאשר מכרת את התפילין המהודרות כדי לקנות אתרוג עשה מעשה זה רעש גדול בשמיים. אולם כאשר כבשת את כעסך עורר הדבר רעש רב יותר..."

מעומר שעורים לעומר חיטים – מפסח לשבועות (הרב יוסף זילברפרב שליט"א)

בימים אלה בהם ארובות השמים נפתחים, מורידים הם שפע של קדושה וטהרה, וצריך לנצל את הזמן היקר להיטהר ולהתקדש לקראת היום הגדול של "מתן תורה".

"וספרתם לכם" – לכם, לעצמכם. כל אחד צריך לספור ספירת העומר לעצמו – כפי מה שהוא, "אחד היה אברהם", עיקר התקרבותו של אברהם אבינו לבורא עולם הייתה כיון שחשב תמיד שהוא רק אחד בעולם ולא הסתכל על שום מונע ומעכב, ולכן נאמר "לכם" – כל אחד והספירה שלו בחיים, מה שנכון ומתאים בשבילו, לא תמיד מתאים ונכון בשבילי.

"המתנה". בחיים יש "המתן", לא תמיד אפשר לקבל הכול מיד. כדי לקבל מתנות מהקדוש ברוך הוא צריך להכין כלים, וכלים מכינים על ידי כיסופים והשתוקקות והרבה תפילות, ורק כך מגיעים לדבקות בה'. יעקב אבינו חיכה 7 שנים ללאה ועבד 7 שנים לרחל כי הוא ידע כמה צריך לעבוד כדי להיות ראוי להקים בית של תורה וקדושה, בית שממנו עתיד לקום עם שלם. סופרים 49 ימים וביום ה – 50 מקבלים את התורה – אומרים לנו "המתן".

"אהבת ישראל". ידוע שלכל יהודי יש אות בספר התורה, ואם נפסול יהודי אחד בלבד, נפסיד אות אחת ואז הספר כולו יהיה פסול ח"ו, ואיך נוכל לקבל כך את התורה בכך השבועות?! השמחה הכי גדולה היא שמחה של "בין אדם לחברו", כשאדם מחפש את הנקודה הא-לוקית שנמצאת בכל אחד, הוא מתקרב אל הבורא והוא נמצא כל הזמן בתוך "הטוב".

"תקוה והתחזקות". רבי עקיבא התחיל ללמוד בגיל 40 ובגיל 64 התחיל שוב לאחר שאלפי תלמידיו מתו והוא נשאר עם חמשה תלמידים בלבד.

להתחיל מחדש – אף פעם לא מאוחר מדי. גם באופן הספירה יש חיזוק. היה הגיוני לספור הפוך – ביום הראשון 49 ימים והולכים ופוחתים כך שביום האחרון היינו סופרים

רק יום אחד שנותר עד קבלת התורה, אך עלינו לראות את ה"יש" ולא את ה"אין" – לראות מה עשינו ולא מה שנשאר לעשות.

המספר הולך וגדל מעיד על ההשתוקקות שלנו שהולכת וגדלה כמו בהדלקת נרות חנוכה.

"היום יום". היום הוא יום וחובה לנצלו עד תום ואין רשות לדחות את היום ליום שלמחרת. אדם נוטה לדחות עבודת ה' מהיום למחר כיון שמדמה לעצמו שהיום הנוכחי אינו מסוגל לעבודת הבורא מרוב עיכוביו, טרדותיו שיש לו בזה היום, וכך עלול הוא לאבד חלילה ימים רבים ויקרים. מצות ספירת העומר מחדדת את הידיעה שכל יום ויום מנוי וספור הוא וצריך למלא בו את חובת היום, לחדור את המחיצה ולהגיע אל הטוב – "היום הזה אנכי מצווך", "אשר אנכי מצווך היום", "היום אם בקולו תשמעו". כל אלו מרמזין לו לאדם שמול עיניו ומחשבתו צריך להיות מיוצג רק "אותו היום", זה היום שעומד בו בדוקא ולא יום המחרת.

"ספירת העומר של החיים". כל חיינו הם ספירת העומר – מעומר שעורים – מאכל בהמה לעומר חיטים – מאכל אדם, עבודת חיים שאינה נגמרת, עבודה של זיכוך והתקדשות. העולם הזה הוא פרוזדור שמוליך לטרקלין, אוי לאדם שאינו מכיר את הטרקלין ואינו יודע מה עושים במסדרון וכל חיו עוברים עליו בשיממון, גם אם מיום אחד של הספירה ליום הבא הכל נעלם, הרי אותם רגעים את שבהם זכינו להרגיש את הזיכוך נחשבים ונזקפים לזכותנו לנצח נצחים.

"אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה, דיינו". כשעומדים באחדות ובאהבת חברים זו בחינה של קבלת התורה, ודיינו רק לעמוד לפני הר סיני כאיש אחד בלב אחד, וממילא כבר נזכה לקבל את התורה בשלימות.

וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא יִשְׁאוּ עָלֵיו חֶטָּא וּמָתוּ בּוֹ כִּי יִחְלְלֻהוּ אָנִי ה' מִקְדָּשָׁם (כב,ט)
(אברהם לוי)

מי שמחובר ל... הולך על כל הקופה!

למה אתה מחובר?

על פסוק זה כותב המדרש: רבי מאיר אומר... אף המצוות... אנו חייבים להישמר בהם, שנאמר 'ושמרו את משמרת', עשו משמרת למשמרת. פירוש: הוסיפו על מצוות התורה עוד סייגים וגבולות, כדי שבאמצעותם יִשְׁמְרוּ המצוות והסייגים הכתובים בתורה (מכילתא). משום כך הוסיפו לנו חכמנו ז"ל הרבה מצוות והנהגות אשר הם בבחינת "גדר נוסף", ובזכות זה יש לאדם היהודי הגנה נוספת. משום שגם אם חלילה הוא יכשל וייפול, אזי הוא ייפול "בגדר ובתוספת" - אך לא יכשל בדבר האסור מהתורה.

משל לאדם שגר בסביבה שמצויות בה חיות טורפות והסכנה שם רבה. אדם זה לא מסתפק בגדר אחת שתחצוץ בינו לבין החיות המסוכנות, אלא הוא מקיף את עצמו בגדר נוספת. כדי שאם חלילה הוא יתבלבל ויעבור גדר אחת, עדין הוא יהיה מוגן על ידי הגדר השנייה.

הנמשל: האדם מוקף בסכנות רוחניות רבות, והוא עלול בקלות לעשות פעולה הגורמת לנשמה נזק והרס ומוות רוחני. משום כך בורא עולם נתן לאדם מצוות וסייגים המשמשים עבורנו "תמרורי דרך", ובאמצעותן הוא יודע מהי פעולה נכונה הגורמת לבורא נחת רוח, ומהי פעולה הפועלת את ההפך. אך מחמת שעדין העסק רגיש - שהרי יתכן ויצר הרע יטעה את האדם ויבלבל לו את התמרורים ויכשיל אותו בדבר עבירה, משום כך באו חכמנו ז"ל והוסיפו לנו עוד מצוות וסייגים - המהווים עבורנו מערכת תמרורים נוספת, ועל ידי זה ההגנה הרוחנית שלנו מתחזקת. משום שגם אם האדם יכשל במערכת התמרורים שמקיפה אותו (מצוות דרבנן), עדין הוא יהיה מוגן על ידי מערכת תמרורים נוספת (מצוות התורה), וממילא לא יגיע לנשמתו הרס ונזק ומוות רוחני. ואם יבוא אדם ויטען: מי אמר שבורא עולם מחבב את "כל" המצוות שהוסיפו לנו גדולי ישראל? אולי יש בחלק ממצוותיהם גזמה או דבר שאין להם בסיס וטעם בשכל הגשמי - ומדוע שלא אפקפק על דבריהם ואצעד לפי שְׁכָלִי הבהיר הסובר אחרת?

התשובה לאותו יהודי נמצאת בגמרא (ע"ז לה.) שכותבת כך: אמרה כנסת ישראל [השכינה הקדושה] לפני הקדוש ברוך הוא. ריבוננו של עולם! עֲרֵבִים עלי דברי דודך, יותר מיינה של תורה. פירוש: אומרת השכינה הקדושה, אהובים עלי התקנות והגזרות שחכמי ישראל חוקקו וציוו ברוחב דעתם, יותר מהמצוות שהבורא בעצמו חקק בתורה (ר' עובדיה מברטנורא ע"ז ב' ה'). וגם אם יש מצוות דרבנן שלא נראים לאדם - אין לו רשות להרהר על דבריהם, בדיוק כמו שאין לו רשות להרהר אחר אף מצווה מהתורה. משום שכך גזר בורא עולם על האדם היהודי, שהוא חייב לכופף את דעתו לדעת חכמי ישראל, בין אם הוא מבין את דבריהם, ובין אם הוא חושב אחרת מהם (תורה תמימה הערות שיה"ש פרק א הערה כ). זו הסיבה למסירות נפשו של העם היהודי במשך אלפי שנים על כל מצווה ותקנה והנהגה שציוו חכמנו - מבלי לסטות מדבריהם ימין ושמאל, כפי שראינו בתקופת השואה שיהודים אגרו במסירות נפש את מנת המרגרינה שקיבלו - ואף החליפו את חתיכת הלחם וקליפות התפוחי אדמה שהגישו להם - בעד עוד חתיכת מרגרינה, כדי שיהיה להם אפשרות בחנוכה להדליק בשמן של המרגרינה חנוכייה מאולתרת, ולקיים את מצוות חכמנו ז"ל כהלכתה.

וכאן המקום לציין נקודה מאוד מעניינת: "כל אדם מהדר ומחזר אחר השלמות באותו דבר שהוא מחובר אליו", בין בגשמיות - ובין ברוחניות. ואם יש דבר שהאדם אינו מחזר בו אחר השלמות, סימן שחסר לו את ההערצה והחיבור המושלם לאותו דבר. רוצים דוגמאות מחיי היום יום?

יש אדם שמחובר אל רכבו בכל לבבו ונפשו ומאודו. הוא משקיע ברכב מהונו ואונו, הוא מקלח אותו בכל הזדמנות עם סבון ווקס ומלביש לו עניבה ומפזר בתוכו בושם ומקשט את הרכב בנוורות led וכל מיני בובות ועציצים וקשקושים, הוא מתקין ברכב כיסא משוכלל לא פחות מהכיסא של שלמה המלך - וכן מערכת סטריאו מסועפת שלא מביישת אף אולם שמחות בעוצמת הדציבלים שהיא מסוגלת להפיק, בנוסף לכל זה ידידנו מקפיד לחנות את הרכב בחניה המוגנת במצלמה במעגל סגור - ולכבוד כל ציוץ הבוקע מהחלון הוא מזנק החוצה ובודק אם הכול בסדר עם הבן שלו, סליחה! עם הרכב שלו.

יש אנשים שמחוברים למערכות סטריאו (אודיופילים). הם משקיעים את כל נשמתם ונשימתם בנושא זה ובודקים כל הזמן בחרדת קודש את איכות הצליל וניקיונו - שחלילה לא ייפגם מחמת שינויים אקוסטיים או שחיקה של הציוד... הם קונים מגברים אגדיים עם חיבורי Balanced ושולחים אותם לחדר ניתוח פרטי (מעבדה מיוחדת) ומחליפים במכשיר את הקבלים (Capacitors) או המנורה (שפופרת) - בהתאם לטעם והגוון שמתחבר יותר לאוזנם... אנשים אלו מקפידים שלא לשנות את הריהוט והשטיחים שבחדר כדי לא לגרום שינוי בזרימת הצליל והתהודה האקוסטית, ולמרות הכול נפשם לעולם לא שקטה וכל הזמן הם מחפשים לשדרג את המערכת המושלמת כדי להשיג עוד איזה רמה של איכות והם עסוקים בכך תדיר, ואל דאגה! יש להם תורה שלימה וטריליון אופציות להתעסק בהם כל הזמן. סוגי כבלים, רמת סיכוך, סוג המִחְבֵּר שמולחם לכבל, הציפוי שלו, תוספת בטריות על הכבל, מייצבי ומסנני מתח להשקטת רחש החשמל (Power line Conditioner), חיבור בשיטת Bi-amp או Full-range, מיקום הרמקולים וכיוון הזווית שלהם וכו'.

יש אנשים שמחוברים למחשב... לביזנס... לאופנה... לאוכל... לכבוד... זה ממש החיים שלהם, והם הולכים בנושא הזה על כל הקופה, ומי שלא נוהג כמותם, יש לכך רק סיבה אחת: כנראה שהאדם הזה לא מחובר "עד הסוף" לאותו נושא גשמי כמותם. אך אם הוא היה מחובר לאותו נושא בשלמות והנושא הזה היה יקר וחשוב בעיניו, גם הוא לא היה מתפשר ולא מוותר על אף "הידור" באותו תחום.

להבדיל בין הקודש ובין החול, הנקודה הזו שייכת גם בעבודת ה'! אדם שמחובר בכל נפשו למצוות - ולמי שציווה עליהם, המצוות יקרות בעיניו והוא מתאמץ לקיים בהם כל הידור, ואין הוא מזניח מהם אף פירור. ולא רק שהוא לא רואה בכך עול, הוא גם רווה מזה נחת.

ניקח לדוגמא את מצוות תפילין. יש יהודים המשקיעים במצווה זו כוחות עצומים וכספים מרובים וממתינים תקופה ארוכה עד שהם זוכים להגשים את חלומם הקדוש ולקבל לידיהם את התפילין עם ההידורים שהם מבקשים, ואלו שמתאמצים על תפילין עם חומרות האר"י - הפרויקט שלהם כפול. (צריך לכתוב קודם את התפילין של ראש ולהכניס לבית ולצבוע - ורק אחרי זה לכתוב של יד... להקפיד שהתפילין של רש"י יהיו גדולים מעט משל ר"ת... צריך למצוא בתים קטנים וסופר שכותב קטן ויפה, וכמו כן הסופר אמור להיות עם ידע נוסף ועליו להקפיד על עוד הלכות ועניינים בכתיבה ובצורת האותיות

וכו'). אך, למרות כל הטרחה והיגיעה הארוכה, כאשר אותם יהודים קדושים זוכים סוף סוף לקבל את התפילין מהסופר ולהניח אותן, לא רק שהם לא מייללים על הטרחה שעברה עליהם, הם גם קורנים מאושר ומתמוגגים מנחת של קדושה בכל רגע שהם אוחזים בתפילין, והם חשים אל התפילין חיבה - לא פחות מהחיבה שחש האדם לבנו! אשרי העם שככה לו, אשרי העם שה' א-לוקינו, ואשרי האדם המחובר לבוראו ברמה גבוהה כזו. לא רק שהוא לא מחפש את המינימום, אלא הוא עוד מחזר אחר המושלם והמהודר ביותר בעבודת ה' - תוך כדי התבטלות מלאה לתורה ולמצוותיה ולהנהגות וההידורים שהוסיפו לנו חכמי ישראל מבלי להשמיט אף פרט מדבריהם, ואין ספק שישולם לו על כך שכר מלא בעולם האמת, כפי שאנו אומרים בכל יום בתפילה בברכת ברוך שאמר "ברוך משלם שכר טוב ליראיו". פירוש: לא רק על קיום המצווה האדם מקבל שכר בעולם הבא, אלא גם על גודל יראת השמים שיש לאדם והרגש שהוא מפתח בעבודת ה', גם על זה הבורא משלם. ולא סתם "שכר", אלא "שכר טוב", שכר מיוחד השמור אך ורק למי שבמדרגה הזו, יהי חלקנו מחלקם.

בטרם נמשיך, נצהיר:

כל יהודי שעובד את ה' - ה' מחבב אותו אפילו אם הוא עושה שגיאות ועבודת ה' שלו רעועה קטועה ודלה וחסרה ולא מושלמת, וכפי שנאמר "וְדִלְגוּ עָלַי אֲהָבָה" (שיה"ש ב' ד') ודרשו חכמנו "ודילוגו עלי אהבה" (שיה"ש רבה פרשה ב'), שאפילו עם כל הדילוגים והחיסורים של האדם בעבודת ה' - עבודתו אהובה ורצויה, כיוון שכוונתו של האדם לטובה (עיין תורה תמימה הערות שיה"ש פרק ב הערה נו). התופעה מצויה בעיקר אצל אותם יהודים יקרים המתקרבים אל התורה והמצוות והם בתחילת דרכם, שפעמים מחמת חוסר ידיעה שיש להם במצוות הם מחסירים בעבודת ה' או שעושים אותה שלא כהוגן, כמו כן פעמים שהם עושים רק חלק מהמצוות מחמת שהם לא מצליחים להתמודד בבת אחת עם המעבר החד בסגנון החיים - והם עושים זאת בהדרגה. למרות כל זאת, כיון שכוונתם של אותם יהודים לטובה, בורא עולם מחבב אותם עד מאוד ושמח בהם "ואוהב את עבודתם הקדושה" והם יקבלו שכר מלא על "הלב הרחב שהשקיעו" למען ה', גם בקטגוריה של "ברוך משלם שכר טוב ליראיו", ירבו כמותם בישראל... ולא עליהם מכוונים הדברים הבאים, לא באופן ישיר ולא באופן עקיף.

עד כאן ההקדמה, כעת נחזור להמשך המאמר.

מצד שני, יש אנשים שנוהגים בדיוק ההפך. לא רק שהם לא מחפשים את ההידור והשלמות בעבודת ה', אלא גם מהבסיס הם חותכים ומצנזרים ומשמיטים את כל מה שלא מובן להם בשכלם הגשמי. את מה שלא נראה להם הם מתעלמים ממנו במצח נחושה - ולדעתם אין טעם לקיימו.

אנשים אלו בטוחים בעצמם ובשכרם בעולם הבא, והם אינם יודעים שעליהם נאמר "מומר לדבר אחד הרי הוא מומר לכל התורה כולה" (חולין ה' ע"א) ואכמ"ל, אלא גם בלי

"המעלה" הזו, הם עתידים לגלות בעולם העליון "הפתעה" לא נעימה. מדוע? התשובה נמצאת בגמרא שאומרת כך: לעתיד לבוא מביא הקדוש ברוך הוא ספר תורה, ומכריז: "מי שעסק בתורה, יבוא ויטול שכר" ... מיד מתקבצים ובאים מלכות רומי... אומר להם הקדוש ברוך הוא: בזכות מה מגיע לכם שכר, וכי עסקתם בתורה? אומרים לפניו: ריבוננו של עולם, ייסדנו שווקים, עשינו מרחצאות... והכל לא עשינו אלא לכבוד עם ישראל כדי שיתעסקו בתורה. אומר להם הקדוש ברוך הוא: שוטים שבעולם! כל מה שעשיתם - לצורך עצמכם עשיתם...

אחרי מלכות רומי באה מלכות פרס ומבקשת שכר... אומר להם הקדוש ברוך הוא: בזכות מה מגיע לכם שכר, וכי עסקתם בתורה? אומרים לפניו: ריבוננו של עולם, עשינו גשרים וכבשנו פְּרָכִים ונלחמנו עם האויבים... והכול לא עשינו אלא בשביל עם ישראל כדי שיתעסקו בתורה. אומר להם הקדוש ברוך הוא: כל מה שעשיתם - לצורך עצמכם עשיתם...

וכך אומר ה' לכל אומה ואומה ודוחה את כולם מלקבל שכר, ונותן שכר רק לעם ישראל (ע"ז ב ע"ב).

עד כאן הגמרא המפורסמת, ועליה שואלים רבותינו שאלה: מה אכפת לבורא עולם אם הגויים פיתחו את העולם בשביל עצמם - או בשביל עם ישראל? סוף סוף הגויים מיצו את תפקידם ושליחותם בעולם ופיתחו וקידמו בו את ענייני הגשמיות - ועל ידי זה התאפשר לעם ישראל לעסוק בתורה. האם זה לא מספיק כדי לזכות את הגויים בניקוד גבוה ולתת להם בגין כך שכר מושלם? ועונים חכמנו את התשובה הבאה, תשובה שהיא יסוד חשוב וחשבון עמוק ונוקב שחייב כל יהודי לדעת:

בעולם הבא בורא עולם לא משלם שכר על "המעשים", אלא על "הכוונה שמסתתרת מתחת למעשים". ומחמת שאומות העולם לא התכוונו במעשיהם לַמַּמְשׁ את שליחותם וייעודם בעולם ולעשות את רצון ה' - אלא כל מעשיהם נבעו מחמת קידום אישי ונוחות וסיבות חיצוניות, לכן אין על מה לתת להם שכר. ואת החשבון הסודי הזה יצר הרע מסתיר מהאדם היהודי! יצר הרע לא מוכן שהאדם יבצע 'כל מצוה' שמופיעה בתורה או בדברי רבותינו, הוא משכנע את האדם לקיים רק את המצוות שהוא מבין את הטעם וההיגיון שבהם - ומבקש ממנו להתעלם מכל השאר, והוא לא מגלה לאדם שעל ידי זה הוא מנטרל את עצמו מכל השכר בעולם הבא, מחמת שמתברר שכל מעשיו היו מונעים "משיכלו הגשמי" - ולא "מציווי הבורא". לא חבל? מחמת החשבון הזה צריך האדם לשדר לעצמו כל הזמן - שכל מצוה שהוא עושה, בין אם הוא מבין את טעמה ובין אם לא, הוא מתכון בעשיית המצווה לעשות נחת רוח לה' ולקיים את רצונו ופקודתו התורנית, והוא כלל לא עושה את הפעולה בגלל הבנתו השכלית שכך צריך לנהוג.

לדוגמא: הוא לא גונב ומרמה בעבודה, לא בגלל שהשכל שלו סובר שזה לא מוסרי, אלא מחמת שכך ציווה הבורא בתורה. הוא מכבד את אביו ואמו - לא בגלל שלא נעים לו מהם אחרי כל ההשקעה שהשקיעו בו, אלא מחמת שהבורא חייב אותו לכבדם. כך צריך

לחשוב לפני עשיית כל מצווה. נ.ב. נפסק בהלכה (שו"ע או"ח ס' ד') שמצוות צריכות כוונה לפני עשייתן - ויש דעות שזה גם במצוות דרבנן, ומטעם זה נהגו הרבה צדיקים לומר לפני כל מצווה שעושים "הריני בא לקיים מצווה פלונית כדי לעשות נחת רוח לבורא..." כדי לגלות דעת ולהראות בשטח שהמעשה שהם עושים נובע מחמת הרצון לקיים את המצווה ולא מפני ההיגיון והשכל הגשמי המחייב לעשות כך. (עיין כף החיים - סופר, סימן ס סעיף ד אות י - י"א. וכל המחלוקת זה על נוסח "לשם יחוד" מחמת שלא כל אדם מבינו, ואכמ"ל). מי שמאמץ את הגישה הזו ומבין את צורת החשיבה הזו, יצר הרע לעולם לא יוכל להזיז ולהסיט אותו בעבודת ה', והוא לא יוותר על אף מצווה - גם אם הוא לא יזכה להבין את עומק ההיגיון שבה. שהרי הוא רגיל לעשות את המצוות מחמת שה' אמר, ולא בגלל שהוא מבין.

מה דעתכם לאמץ את הגישה הזו ולהתחיל לחשוב כך לפני עשיית כל מצווה? לפחות פעם ביום?

וכי תזבחו זבח תודה לה' לרצונכם תזבחו (כב', כט') (מתוק מדבש, גיליון 28. הרב ברוך בוקרה שליט"א)

במושב "שורש" ישנו בית הארחה ידוע ומפורסם, יום אחד היה חסר יהודי אחד למניין לתפילת מנחה, יצא משגיח הכשרות המקומי וראה יהודי שמסתובב, פנה אליו וביקש 'אולי תוכל להשלים לנו מניין' 'מה זה מניין?' 'מניין זה עשרה אנשים יהודים שמתכנסים ורק אז אפשר לומר קדיש וקדושה' 'אין בעיה, בשמחה' נכנס היהודי, קיבל כיפה וישב, לאחר כמה דקות הגיע יהודי נוסף ונכנס, פנה המארגן ליהודי הראשון ואמר שהוא מבחינתו משוחרר אם הוא ממנה, ואכן היהודי קם והלך.

חלפו מספר שנים, והנה לילה אחד חולם אותו משגיח חלום, ובחלום הוא רואה את אותו יהודי כשכולו קורן מאושר 'אתה זוכר אותי?' 'אני היהודי שאז הגעתי להשלים לכם מניין, אתה לא יודע כמה שכר ונחת אני מקבל רק על זה שהסכמתי להשלים לכם מניין, יש לי בקשה אחת ממך: תראה, אני עשיתי המון עבירות בחיים שלי, וכאן בעולם האמת אני מאוד סובל מכך, אבל בזכות אותה מצווה שזיכית אותי נתנו לי רשות להתגלות אליך ולבקש ממך, יש לי בן יחיד, לך אליו ותנסה לדבר על ליבו שיקרא קדיש לעילוי נשמתו, זה יכול מאוד לעזור לי...' 'איך אדע מי זה? היכן הוא גר? ובכלל איך הוא יאמין לי? נתן המנוח ליהודי בחלום את הכתובת וצייד אותו בפרט אישי שלא היה ידוע לאיש.

ואכן, המשגיח קם בבוקר כולו נפעם מעוצמת החלום, והחליט ללכת ולזכות את הנפטר, חיפש ומצא את הכתובת, ניגש לבן וסיפר לו על ההתגלות של אביו אליו, בתחילה הבן היה מאוד ספקן ולא האמין, אך לאחר ששמע על הפרט האישי שרק הוא ואביו ידעו אותו, הבין כי אמת הדבר ואכן קיבל עצמו והחל לפקוד את בית הכנסת, להתפלל ולומר קדיש. לימים התגלה הנפטר שוב למשגיח והודה לו על ההשתדלות שעשה עבורו.

וזוהו 'לרצונכם תזבחו' תראו כמה שכר מגיע ליהודי רק על רצון להשלים מניין. ואם כן, מהו שכרו של זה שמתפלל בדבקות ובהתמדה שלוש פעמים ביום? מהו השכר של זה שקובע עיתים לתורה? של אותה אישה שמקבלת על עצמה צניעות או ברכות בכוונה? אין לנו הבנה כלל.

"ונקדשתי בתוך בני ישראל" (כב, לב) (סוף מעשה במחשבה תחילה, גליון 76)

באחד הימים נסע הגאון רבי פנחס אפשטיין זצ"ל, ראב"ד ה"עדה החרדית", לביקורת פתע במפעל ממתקים. טרם צאתו מהמקום ניגש אליו יהודי פשוט ממוצא רומני, בעל בית תמים, ולידו בתו וחתנו. "רבי קדוש", הפציר הפועל ברבי פנחס, "בתי וחתני נשואים שנים מספר ולא זכו לזש"ק. יאציל להם הרבי ברכתו. "שאל הרב את הבת: את שומרת מצוות? "כן רבי", השתנקה בבכי. "אם ייוולד לכם בן", הוסיף הרב אפשטיין לשאול, "האם תתנו לי סנדקאות?" "בוודאי רבי", ענו האישה ובעלה ואביה כאחד. בירכם הראב"ד בבן זכר לתקופת השנה והלך לו.

לאחר מספר חודשים באו לבשר לו שברכתו עשתה פרי והאישה עומדת בפני לידה. נענה הראב"ד למקורבו שליווהו למפעל ואמר לו: לפני שתלך לפרסם לכולם ש"מופת" נעשה פה, דע לך! כשחזרתי לביתי ערכתי חשבון נפש: מפני מה פנה אלי דווקא הפועל? משום שהיה בטוח שצדיק אני. ועתה, שווה בנפשך שברכתי לא הייתה עוזרת, הרי היה כאן חילול ה'... מיד בשובי לביתי נטלתי ספר תהלים והרטבתיו בדמעות רבות שייושעו בני הזוג, וב"ה שנתקבלו התפילות ורק קידוש ה' יש כאן...

ונקדשתי בתוך בני ישראל (כב, לב) ('

מובא בגמרא (ברכות כא, ב'): 'אמר רב אדא בר אהבה מניין שאין היחיד אומר קדושה שנאמר 'ונקדשתי בתוך בני ישראל' כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה... כתיב כאן 'ונקדשתי בתוך בני ישראל' וכתיב התם 'הבדלו מתוך העדה הזאת' מה להלן עשרה אף כאן עשרה. 'ויש לשאול: מדוע לא הביאו חז"ל ראייה פשוטה יותר מתפילת אברהם אבינו על סדום שנאמר 'אולי ימצאון שם עשרה' ועל פחות לא ביקש ומכאן שבפחות מעשרה אין קדושה? ויש לומר (המאיר) שעדיף להביא ראייה מהרשעים שבישראל ולא מהצדיקים שבסדום.

"לא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל" (כב, לב) (אהבת חיים)

בערב יום הכיפורים ישנו מנהג לעשות כפרות כדי שנתעורר ונפחד לקראת היום הגדול והנורא. ברגע שרואים שהתרנגול עובר ארבע מתות בית דין סקילה, שריפה, הרג וחנק. וע"י כך נתעורר בתשובה על כל העברות ובמיוחד על עברות מחיבות מיתה כי יום כיפור הוא יום של יראה ופחד.

מעשה נורא על עניין ארבע מיתות בית דין פעם אחת היה ליצן אחד ותמיד היה מתלוצץ ומצחק את הבריות ומזה היה מתפרנס. במוצאי שבת ט"ו התרנ"ו לבריאת העולם קרא עשיר אחד ספרדי לליצן לבוא אליו לביתו כדי לבלות הזמן בצחוק ובשמחה, וילך אליו, ויושב אותו העשיר ליד השולחן יחד עם כל בני ביתו, והתחיל להשתכר ולהצחיק אותם, והנה לקח חתיכת דג מטוגנת והתחיל לאכול אותה, ובתוך הדג הייתה עצם אחת וכאשר אכל את חתיכת הדג עמד העצם בגרונו ונחנק ומת.

העשיר ובני ביתו פחדו לגלות על ידי מה מת הליצן הזה מכיוון שחששו שמא יעלילו עליהם ויאמרו הרגוהו, מה עשו? לידם בקומה השנייה היה גר רופא, לקחו את המת על שכמם בזמן חצות לילה והעמידוהו ליד דלתו של הרופא ודפקו על הדלת וברחו ועזבו את המת נשען ליד-הדלת. וכאשר פתח הרופא את הדלת וראה אותו חשב שהוא חי ושאל אותו מה הוא רוצה? ומפני שהיה חושך נכשל רגלו של הרופא ברגלו של המת ונתגלגל שניהם מהמדרגות למטה, מקול החבטה שהייתה, יצאו אשתו ובניו של הרופא לראות מה קרה וראו שהליצן מת והרופא חשב שעל ידו מת ומרוב הפחד לקחו על שכמו אל השוק והעמידו בקרן זוית אחת נשען על הכותל וברח, וממול אותו מקום היו עובדים יחד חייט אחד עם משרתו,

ויצא המשרת לחוץ והנה רואה הוא לפניו בן אדם עומד בקרן-זווית וחשב שזה גנב נכנס חזרה אל החנות לקח משם מגהץ חם וצעק עליו שיסתלק ומשלא ענה לו זרק עליו את המגהץ, וייפול הליצן ארצה. ויאמר החיט למשרתו מה עשית הרגת נפש אחת מישראל, תכף לקחו את ההרוג והוליכו אותו מעט יותר למטה מהחנות והעמידוהו ליד כותל אחר וברחו על נפשם טרם שיבואו שומרי הלילה. והנה עבר שם שיכור אחד שהיה ידוע כשיכור המועד של כל העיר והיה בידו בקבוק מלא שכר, והשיכור חשב שזה חי צעק עליו ואמר לו גנב מה אתה רוצה כאן לך מפה, וחזר ואמר לו כדברים האלה פעם פעמים וראה שהוא לא אז משם זרק את הבקבוק על ראשו, באותו רגע עברו שם שומרי הלילה וראו איך שזרק עליו את הבקבוק. חשבו שהוא הרג אותו ותיכף אסרו את השיכור ואחר שבוע ימים יצא משפטו לתליה,

חוק הממשלה היה באותו הזמן לפרסם במודעות שביום פלוני מוציאים להורג את פלוני באשמה פלונית. העשיר הנזכר עבר ברחוב וראה את המודעה תכף הלך לביתו ואמר לאשתו, את הרגת את הנפש ולא השיכור ואסור שבגללך יישפך דם נקי מישראל ולא יהיה לך חלק לעולם הבא, ולכן יותר טוב שתמסרי את עצמך על האמת ומיתתך תהיה כפרתך, ואם לא תמסרי את עצמך אני אמסור אותך. והנה שמעו השכנים ובאו אמרו לה גם כן כדברים האלה שאסור שבגללך ייהרג עוד נפש מישראל, וגם הרופא ראה את המודע הזו תכף שלח וקרא לאשתו ובניו ואמר להם אתם יודעים שאני הרגתי אותו, ולא השיכור ואפילו שהרגתי אותו שלא בכוונה סוף סוף אני שגרמתי למיתתו ולכן אני מוכרח למסור את עצמי ולאחר מותי יהיה לי חלק בא-לוקי ישראל.

והנה נעשתה מהומה גדולה בבית הרופא כי בני ביתו לא רצו לתת לו ללכת למסור את עצמו, ובינתיים נעשו צעקות עד שנשמע הדבר לממשלה ולקחו את הרופא. וכאשר ראה החייט את הפרסום של הממשלה קרא למשרתו ואמר לו: הקדוש ברוך הוא ואני יודעים שאתה הרגת אותו על ידי המגהץ החם שנתת בו ואם היה בית דין קיים היית חייב מיתה על ידי משפט-הסנהדרין ולכן עליך למסור עצמך ועל ידי כך מיתתך תהיה כפרתך ולא תגרום מיתת אחרים ויישארו בניו של זה יתומים ואשתו אלמנה.

בקיצור נאספו כולם במשפט הגדול וכולם הודו על האמת. האשה אמרה שנהרג על ידה בחניקה, והרופא אמר שנהרג על ידו על ידי גלגול שהתגלגלו והינו סקילה, ומשרת החייט אומר שנהרג על ידו על ידי שריפה והשיכור צעק ואמר שהוא הרג אותו על ידי הבקבוק ושבר את ראשו וכאשר ראו בבית המשפט הגדול את המעשה המשוונה והפלא הזה הבינו שאף אחד לא הרג אותו אלא על ידי עוונותיו נעשו לו כל הדברים האלה ופטרו את כולם.

למדים אנו מכאן שאף על פי שחרב בית המקדש וארבע מיתות בית דין בטלו, דין ארבע מיתות בידי שמים לא בטל.

וְלֹא תַחַלְלוּ אֶת שֵׁם קִדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' מְקַדְשְׁכֶם, הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי ה' (כב, לב-לג) (ויקרא שרביט)

המצווה התשיעית בספר המצוות לרמב"ם היא: "הציווי שנצטוונו על קדוש השם: "וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ויקרא כב, לב). ועניין מצווה זו, שאנו מצווים לפרסם דת אמת זו ברבים. ושלא נִירָא בכך מִהֲזֶק שוֹם מִזִּיק, עד שאפילו יבוא אלינו אנס עריץ ויקרא אותנו לכפור בו יתעלה, לא נשמע לו. אלא נמסור את עצמנו למות בהחלט! ו[אפילו] לא ניתן לו לחשוב שכפרנו, אף שלבנו מאמין בו יתעלה." (רמב"ם שם)

ברגע שיהודים מוכנים למסור את נפשם, ובלבד שלא יעברו על מצוות הבורא, זה מקדש את שמו של הקב"ה בעולם! "וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". אנו מתפללים בכל בוקר לבורא העולם: "ואל תביאני לידי חטא, ולא לידי עוון. ולא לידי ניסיון, ולא לידי ביזיון." אנו מבקשים מהקב"ה שלא יביא אותנו לידי ניסיון, כי יש סיכוי שלא נעמוד בו, ואז נגיע לידי ביזיון. האם אנו מסוגלים למסור את נפשנו על קידוש ה' ? **האם ברגע האמת אנו נהיה מסוגלים להקריב את חיינו בשביל בורא העולם ??** כנראה שלא נדע בבטחה, עד שלא נדרש לכך.. אך מה שבטוח הוא שאבותינו מסרו את נפשם מבלי להסס. והעיקר למות כיהודים בלי שם פגם. החל מאברהם ויצחק אבותינו בעקידה, שנטעו בנו את היכולת להבין שלקיים את רצון ה' זה מעל הכל, ובמהלך כל ההיסטוריה, דרך סיפורי גבורה מהשואה בימינו אנו.

מפורסם סיפור מתקופת האינקוויזיציה הנוראית בספרד , שבעיירה אחת, חטפו

הגויים עשרה נערים יהודים, והודיעו לקהילה היהודית שאם הנערים לא יהיו מוכנים להמיר את דתם, אחת דינם למיתה! כל הקהל התכנס לבית הכנסת, וזעק בתפילה לבורא העולם, בכדי לעורר רחמי שמיים. בטוחים היו שהנערים ימסרו את נפשם, ולא יסכימו להתנצר בעד שום הון שבעולם. אך היה נער אחד שחששו לגביו, הוא היה מתנדנד קצת בהשקפתו, והיה סיכוי שהוא יתפתה לדברי הגויים, שהבטיחו עולם ומלואו למי שיהיה מוכן להתנצר. מעל כולם בבית הכנסת, נשמע קולה של אמו של אותו נער, זה שחששו לגביו, שהתחננה בתפילה לבורא עולם, שיזכה את בנה למות כיהודי (!). פתאום שמעו כולם רעש, היה זה שק גדול שנזרק לחצר בית הכנסת. כולם ידעו מה יש באותו שק. ומעזרת הנשים רצה אותה אימא, ונגשה אל השק. וכשמצאה בתוכו בין שאר ראשי הנערים את ראש בנה, נשאה את עיניה למעלה ואמרה: תודה רבה ריבונו של עולם, שזיכית את בני למות כיהודי!!!

בימינו, שזכינו להגיע לארץ ישראל, לאחר 2000 שנות גלות, הקב"ה ריחם עלינו (כנראה בגלל שאנו חלשים יחסית לאבותינו), וכבר לא נשמע היום בזמנינו שיהודי נדרש להחליט האם לעבור עבירה ח"ו, או למסור את נפשו למיתה על קידוש ה'. אך יש לנו משימה לא פחות קשה, והיא לחיות על קידוש ה'. ישנם שאומרים שלחיות על קידוש ה', זו משימה אף יותר קשה, כי מות קדושים, שהינו מעשה נאצל, רב ערך, ובעל משמעות עמוקה ביותר, הינו מעשה חד פעמי. ואילו לחיות על קידוש ה' זה מעשים שבכל יום, שעה. מה גם, שאם אדם לא ישים לב למעשיו בכל רגע, יכול הוא להגיע אף לחילול ה' ח"ו, אפילו אם זה בלי כוונה או בחוסר תשומת לב. כמו שאומרת המשנה בפרקי אבות (ד' ד'): "רבי יוחנן בן ברוקא אומר.. אֶחָד שׁוֹגֵג וְאֶחָד מְזִיד בְּחִלּוּל הַשֵּׁם." ונשאלת השאלה, איך יתכן שאחד מזיד ואחד שוגג בחילול ה'? הרי איך אפשר לקחת אדם שכולם מכירים בו שהוא אדם דתי, ולמרות זאת הוא מרשה לעצמו, לנבל את פיו, לדבר לשון הרע, ולזלזל בלומדי התורה, ולא אכפת לו בכלל מהחילול ה' שבדבר. ולהשוות אותו לאדם ירא שמיים, ששוחח בטלפון עם חברת התקשורת, ששוב גבתה "במקרה" חיוב כפול מחשבונו, ותוך כדי כך, מבלי ששם לב, הרים את קולו [בשוגג] לעיניהם המשתאות, של העוברים ושבים?

הרב **בני בנימין** "ממשיל זאת ל"אדם שהוא אקרובט בקרקס. ואחד הפעלולים שם, הוא ללכת על חבל דק. כל פעולה לא זהירה, כל הסרת תשומת לב וחוסר ריכוז, והאקרובט ימצא את עצמו צונח לתהום. והוא הדין לגבי כל יהודי, הולך הוא על חבל דק, שההבדל בין חילול ה' לקידוש שם שמיים דק מאוד. לאחר שהאקרובט הזה נפל לתהום, הרי אין הבדל אם חוסר הזהירות שלו היה בשוגג או במזיד, התוצאה בשני המקרים, תהיה זהה לחלוטין. כנ"ל לגבי חילול ה', עצם אי האכפתיות של אותו אדם, וחוסר הזהירות במעשיו שווים בין שוגג למזיד בעניין זה" עכ"ל. אם כן, כמה נדרש מאתנו לשים לב לכל מעשינו, שלא נגרום ואפילו בלי כוונה לחילול ה'. במיוחד בימים אלו, שחז"ל אמרו עליהם בסוף מסכת סוטה: ש"יראי חטא ימאסו" [תהיה שנאה לציבור שומרי התורה והמצוות]. זו מציאות שקיימת! ובכלל לא משנה מה הסיבה. מה שמשנה זה האם אנו במעשינו

ממעייטים את השנאה, על ידי כך שאנו הולכים על פי התורה הקדושה, ומקדשים שם שמיים? או שלהפך, יכולים אנו במעשינו ובדיבורינו אף ללבות את השנאה, ולגרום לחילול שמו של הקב"ה בתוך בני ישראל ח"ו.

וביום השביעי שבת שבתון מקרא קדש (כג, ג) [משלחן גבוה]

כל המענג את השבת נותנים לו כל משאלות לבו, שנאמר: "והתענג על ה', ויתן לך משאלות לבך" (מסכת שבת קיח.): צריך להבין, משום מה נותנים לו דווקא "משאלות לבו", ולא "משאלות פיו"? ותירץ ה"בית הלוי" שהדבר קשור עם מה שאמרו בתלמוד לפני כן. "ודבר דבר" - דיבור אסור, הרהור מותר. היינו, שבשבת אסור לדבר בעסקי חול, אבל להרהר מותר. אם כן, כיון שעניג את השבת ולא דיבר ענייני חול, רק הסתפק בהרהור בלבד, לפיכך נותנים לו משאלות שהרהר בלבו.

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא קדש כל מלאכה לא תעשו שבת הוא לה' בכל מושבותיכם (כג,ג) בנקאי השבת

אמרו עליו על ר' שמואל שטראוס זצ"ל שיהודי שמח וטוב לב היה, כי שמחה גדולה ונהרה אמתית לא ראו על פניו מעולם, כפי שראו באותה שבת מיוחדת לפני שנים רבות. ירא א-לוקים מרבים היה ר' שמואל שכל חייו התאמץ לקיים את רצון קונו ולהרבות במצוות ובמעשים טובים.

"חצר שטרויס" המפורסמת שבירושלים, נתרמה על ידו, כולל המבנים שבתוכה, לבקשתו של גאון המוסר רבי ישראל סלנט זצוק"ל. רבים שמעו על חצר זו, אך לא רבים יודעים, כי היום היא מכונה "מוסררה", לאחר שהערבים שכבשו את האזור כינוהו כך על שם בעלי המוסר שהתגוררו בו. כיצד נתרמה "חצר שטרויס", ומנין היה לר' שמואל שטראוס ממון כה רב? על כך שמענו מהמחנך הוותיק הרה"ג ר' משה טורק שליט"א נכדו של מורינו רבי יעקב רוזנהיים ז"ל שהיה חתנו של ר' שמואל.

ר' שמואל התגורר בעיר קרלסרוה שבגרמניה. לפרנסתו עסק ר' שמואל בניהול בנק קטן שהקים עבורו חמיו העשיר לאחר נישואיו. במושגי אותם הזמנים, כדי לנהל בנק קטן היה צורך בשלושה דברים. רישיון מן הממשלה. קבלות רשמיות וחליפה בעלת שני כיסים לכל הפחות, כדי לשכן בהם את כספי הפיקדונות. ואכן, ר' שמואל ניהל את חליפתו ביד רמה. אנשים רבים סמכו עליו והפקידו בידיו את כל חסכוניותיהם, והוא פרנס את משפחתו ברווח.

בוקר אחד, יום שישי היה זה, לבש ר' שמואל את בגדי השבת לרגל שמחת ברית מילה שערך אחד מקרוביו, ולאחר ברית המילה עסק ר' שמואל בעסקיו במשך מספר שעות. עם לילה, בליל שבת קודש, ר' שמואל סיים את תפילת ליל שבת והחל לצעוד אל ביתו, כאשר

לפתע הבחין כי כיס מעילו תפוח. לתדהמתו הרבה התברר לו, כי כל כספי הפיקדונות שהופקדו בידי, הצרורים בחבל ובשקיק בד, נמצאים בכיס מעילו. בו ברגע, עצר ר' שמואל מהילוכו. עיניו רשפו, ליבו הלם ורקותיו פעמו בחוזקה. כל חייו עמדו על כף המאזניים. השלכת שקיק הבד, כמוה כהשלכת כל עתידו לנהר גועש. הוא כבר צפה בדמיונו את המוני הלקוחות – איכרים, סוחרים זעירים, אנשים שחסכו מפת לחמם כדי לרכוש תפילין לבנם יקירם, כולם עומדים בפתח ביתו וזועקים חמס. זעקות "גזלן", "גנב" ו"פושע" החלו להישמע במהרה, ותוך דקות מספר רוקן ההמון הזועם את תכולת ביתו, השליך אותו ואת משפחתו מדירתם ועשה בה שמות.

אחוז בשרעפיו עמד ר' שמואל בטבורה של העיר, בפינת קרן רחוב הומה. הוא החליט את החלטת חייו, לעשות רצונו יתברך במסירות נפש. ידיו לא רעדו, בטנו לא צבתה, לבו פעם בקצב סדיר ורגוע, וארשת פניו שלווה הייתה, כאילו לוגם הוא כעת כוס חמין בהפסקת הצהריים, ר' שמואל ניער מעליו את מעילו, וצפה באדישות בצרור הכסף שנשמט מכיסו. ר' שמואל המשיך בהילוכו לעבר ביתו, ולא פנה להביט אף לא פעם אחת לעבר האוצר שברגע זה הופקר לגורלו. לבטח, לא יחלפו מספר דקות, וחייו של איזה גוי קרסלאוי ישתנו מן הקצה אל הקצה. נרות השבת ריצדו כתמיד, כאשר ר' שמואל נכנס אל ביתו כששמחה עצומה אופפת את כולו. חיוך רחב נמתח על פניו, ולאחר שאיחל לבני משפחתו "אגוטן שבת" לבבי, פצח ר' שמואל בשירת "שלום עליכם" שהדהדה על פני כל הרחוב.

אותה שבת לא ויתר ר' שמואל על זמר או מנגינה יפה כל שהיא שעלו בזיכרונו. גולש היה ר' שמואל מ"חסדי ה' כי לא תמנו" ומזמר "אמת אתה הוא ראשון", משם המשיך לשורר "בגלל אבות תושיע בנים", חזר ל"חסדי ה'", סיים ב"קה ריבון עלם" וקינח במארש עליז. בני ביתו לא ידעו מאומה על שאירע ברחוב, אך מי הוא זה שרואה את ר' שמואל עליז ושמח ואינו מצטרף? וכך חלפה לה השבת על משפחת שטראוס בטוב ובנעימים.

שלושה כוכבים קרלסואויים נצצו במרומים כאשר ר' שמואל אחז בהתרגשות את גביע הכסף, ובעוד טיפות יין זולגות במורד כף ידו הבדיל ר' שמואל בקול רם "המבדיל... בין ישראל לעמים בין יום השביעי לששת ימי המעשה"... כשבלבו הוא הודה לא-לוקי ישראל על שנסך בו את תעצומות הנפש לבצע את רצונו לשמור על קדושת שבת המלכה, בלא כל חשבון.

הנוכחים סיימו לנגב את אצבעותיהם טבולות היין בכיסי מכנסיהם, כסגולה לעשירות, ור' שמואל סימן להם לשבת על מקומותיהם, והחל לספר להם את אשר אירע עמו בליל שבת. רגשות פחד ושמחה, צער והתרגשות, שימשו בערבוביה ליד שולחן השבת הגדול, שספג באותן שעות דמעות רותחות ודמעות גיל שניגרו מעיני בני המשפחה. ר' שמואל חיזק את ליבם בדברי מוסר ומאמרי חז"ל, כי הכול מאתו יתברך, ואל להם לדאוג, כי הוא הזן והמפרנס לכל, ואנו עשינו את רצונו. ר' שמואל סיים את דבריו והנוכחים שתקו. איש איש התכנס בהרהוריו פנימה, וכל אחד ניסה לגרש ממחשבותיו את השאלה המרה כיצד יראו "החיים שאחרי". האחד שיקע את ראשו בין ברכיו, השני השעין את סנטרו על

השולחן ובהה באורלוגין התלוי על הקיר מולו, האחר ישב זקוף על כסאו, כאילו קפא מרגע ששמע את ההודעה הקשה. הכול קפצו באחת ממקומם, כאשר כסאו של ר' שמואל חרק בעוצמה על ריצפת החדר. בני הבית הביטו באביהם, שנחפז ללבוש את מעילו העליון ועמד לצאת מפתח הבית תוך שהוא אומר: "עלינו מוטל להשתדל. אני הולך לבדוק מה קרה עם הכסף!" בני הבית נותרו במקומם, עצובים על שאירע, ודואגים לאביהם שעתיד להתאכזב מרה, כאשר יגלה כי צרור השטרות איננו. ואילו ר' שמואל, יצא שאננות את מפתן ביתו, כשרוח השמחה ששרתה עליו במהלך השבת, מלווה אותו לדרכו.

היה זה בשעת לילה מאוחרת. דמותו התמירה של ר' שמואל נראתה היטב על רקע האורות הצהובים שבקעו מחלונות הבתים. דמות של איש אמיץ, אדם ישר והגון, המאמין והבוטח בא-לוקיו בלא סייגים. ר' שמואל הלך והתקרב אל המקום בו הוא שמט את מעילו, והנה, בדיוק באותה פינה, בקרן הרחוב ההומה, היה מונח ה.... צרור, אכן. במשך שבת שלימה איש לא נגע בכספו של ר' שמואל! נס! ומופת!

ר' שמואל נשא את פניו למרומים, הודה לבורא העולם על שהעניק לו את הכוחות הדרושים לעמוד בניסיון כה גדול, ועל שהציב שמירה על כספו שהיה מונח במשך כל השבת ברחובה של עיר, ובעודו קורא בהתרגשות מזמורי הודיה מספר התהילים, התכופף ר' שמואל במלא הדרו, השיב את הצרור אל הבנק – לכיס מעילו, וחזר בעליצות לביתו. אין צורך לתאר את השמחה העצומה שהשתררה בבית משפחת שטראוס, כאשר אבי המשפחה נכנס אל הבית, כשכיס מעילו תפוח ועל פניו החיוך הנצחי.

הרב משה טורק שליט"א ששמע את המעשה מחמותו, שהייתה בתו הבכורה של ר' יעקב רוזנהיים, מסיים את דבר המעשה, כשהוא מפטיר ואומר: "ומה קרה אחר כך?" למחרת עבר באזור שר האוצר של המחוז ששמע כי יהודי ישר ונאמן מנהל בנק באזור זה, ובו במקום הוא החליט שכל כספי אוצר המדינה יופקדו בבנק של ר' שמואל שטראוס!

למה? כי כך רצה השי"ת לגמול לו על מסירות נפשו. הפעם כבר היה ר' שמואל זקוק למספר מעילים בעלי כיסים עמוקים ורחבים. עד מהרה נפוצה השמועה כי מושל המחוז הביע את נאמנותו ב"בנק שטראוס", ותוך שנים מספר היה ר' שמואל לעשיר מופלג ומפורסם. מכספים אלו, תרם ר' שמואל את "חצר שטרויס" המפורסמת בה התגוררו צדיקים מופלגים וגאוני ארץ, בהם, הגאון ר' איצ'לה בלאזר והגאון נפתלי אמסטרדם זצוק"ל.

"אני חושב", מסיים הרה"ג ר' משה טורק שליט"א, "שעל מעשה זה, אין צורך להוסיף מילים ומוסר השכל, המעשה הזה מדבר בעד עצמו". אכן.

"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון" (כג, ג) (קראת לשבת עונג)

יש להבין – אמר המגיד מדובנא – מהו "שבת שבתון"? ותירץ המגיד על פי דרכו במשל: אדם אחד קנה לבנו שעון מהודר. שמח הבן מאוד בשעון – הפכו מצד לצד, הביט בזכוכית המלוטשת, מתח את קפיציו וסובב את מחוגיו. לשמחתו של הילד לא הייתה גבול.

פעם אחת, נפל השעון מידיו. הזכוכית המלוטשת התנפצה לרסיסים, המנגנון העדין התפרק וחלקיו התפזרו בכל קצוות החדר. הצטער הילד צער רב על השעון הנפלא ובכה בכי מר. הן קניתי לך את השעון כדי שיגרום לך שמחה – אמר אביו – אילו ידעתי שזה הצער שייגרם לך בסוף לא הייתי קונה אותו כלל וכלל... כן הוא גם הנמשל – אמר המגיד – הקדוש ברוך הוא נתן לבני ישראל מתנה יקרה מבית גנזיו, את השבת, למען ינוח כל אחד מעמלו ומעבודתו ויעסוק בתורה, ואף שכר רב שמור לעתיד לבוא למי ששמר את השבת כראוי. אולם, אם האדם מבלה את יום השבת בהבלים ובדברים בטלים, הלא אחריתו תהיה מרה והוא עתיד ליתן את הדין על כך. לא זו הייתה כוונת בורא עולם כאשר נתן לנו את המתנה היקרה הזו. משום כך – סיים המגיד – התורה מכנה את יום השבת "שבת שבתון", כדי ללמדנו, שיום זה הוא מנוחה מתחילתו בעולם הזה ועד סופו לעולם הבא!

בכל מושבותיכם (כג, ג) (רבי יהונתן אייבשיץ, תפארת יהונתן)

מפני מה הוסיפה התורה לגבי השבת "בכל מושבותיכם". ואפשר שבאה התורה לאפוקי מדין המועדות, שנשמכו לשבת. הנה, לגבי המועדים אכן יתכן שלא יגיעו השלוחים לכל מקום (ר"ה כא:). נמצא שהמועדים לא יהיו "בכל מושבותיכם". ברם, השבת קבועה ועומדת מששת ימי בראשית ואינה תלויה בקביעת בית דין, ולכן לעולם היא "בכל מושבותיכם".

"והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן" (כג, י)

מדוע בחרו דווקא בשעורים לקרבן העומר, והרי שעורים מאכל בהמה הם ורק מקריבים אותם כמות שהם?

ביאור הדברים על פי מה ששמעתי ממור מרן הגרא"א דסלר זצוק"ל, דהנה יצייר האדם לעצמו שהוא נכנס לבית הקברות ורואה שצומחים שם מתים. הלא יתמה ויתפעל עד מאוד ולא יקבל הסברים שנטעו המתים באדמה וכעת נשתרשו והחלו לצמוח, ואם ינסה אי מי לדבר על לבו כך, ודאי ילעג לו, ויראה בדבר זה יד ד' והנהגה נסית מופלאה. אמר הרב דסלר זצוק"ל, שכן הם הדברים בזריעת תבואה, בקבורת הזירעונים באדמה, ומה שצומח אח"כ הוא נס ופלא מופלא, אלא שהוא נס נסתר שאינו נגלה לעין כל. ומעתה כלל ישראל מיד אחר זמן יציאת מצרים שהוא זמן שהשעורים בשלים בו, חיים בתחושה והכרה שלא טבע הוא זה, אלא נס גמור, ובוודאי שאם מקבלים דבר באופן ניסי ומוחשי,

טרם תחילת השתמשותו בזה יקריב ממנו מנחה לד' לאות תודה . לכן למחרת הפסח קבעו זמן הקרבת העומר, כדי להחדיר בנו את ההכרה הזו שכל התנהלות העולם היא נס, וזמן זה שסמוך ליציאת מצרים שהיו נסים גלויים, זהו הזמן לבטא את ההכרה שגם נוהג העולם הרגיל נס הוא, ולא שאחר שנשלמו ניסי יציאת מצרים חזר העולם להנהגה טבעית.

וספרתם לכם ממחרת השבת... שבע שבתות תמימות תהיינה וגו' (כג,טו)

ספירת העומר

הנה אדם המברך בכל יום, ויום אחד שכח ולא הזכיר יממה שלימה, שוב אינו רשאי לברך, אלא עליו לספור יום יום הספירה בלא ברכה. והטעם לכך, כי לפי דעות בראשונים, כל הספירה היא אחת. ולעומתם יש הסוברים שכל יום היא מצווה בפני עצמה, ולדבריהם השוכח יום אחד שלם יוכל להמשיך ביתר הימים לספור ובברכה. רק מאחר שיש בידינו כלל "ספק ברכות להקל" לכך נקבעה ההלכה כאמור. ע' סימן תפ"ט. ולכן יש לשאול כיצד רשאי כל אדם לברך, הלא שמא ישכח יום אחד ונמצא שכל ברכותיו לבטלה, וכבר עמדו על פתגמא דנא האחרונים. ואולם, הלא יש "ספק ספיקא": שמא לא ישכח ואם תמצוי לומר שישכח, שמא כל יום מצווה בפני עצמה ולכך יוכל לברך. וגם עוד י"ל שאע"פ שכל הימים מצווה אחת משום דכתיב "תמימות תהיינה", אכן הברכה "אינה לבטלה" היות ובשעה שבירך, הייתה כהוגן. ויש להביא דוגמא לזה מאדם אשר טעה ובשבת התחיל בברכה של חול אתה חונן וכו', שגומר את הברכה. ויש פוסקים שסוברים שאינו ברכה לבטלה. וטעמם כנראה, שכיון שחז"ל "קבעו" שאדם זה צריך לגמור הברכה (ברכות דף כא.). לפיכך אינו ברכה לבטלה.

אכן יש להעיר דמצינו שאמרו בגמרא (נדרים י.) מנין שלא יאמר אדם "לה' עולה", "לה' מנחה" וכו'. ת"ל "קרבת לה". ע"ש. ולכאורה החשש שמא ימות ולא יספיק לגמור הדיבור ונמצא הוציא שם שמים לבטלה. וא"כ קשה גם בספירת העומר, שמא יברך ופתאום ימות, ונמצא מברך לבטלה. אכן מפירוש רש"י (שם) נראה דאין חשש למיתה, אלא החשש, שמא לא יגמור דבריו. וע' גיטין (כח:) ולפי"ז י"ל דזה אין לחשוש בעניין ברכה, כי כיון שמתחיל לברך ודאי יגמור. וע' בתוספות כתובות (דף עב.) וע' שו"ת הרדב"ז (ח"ד סימן כז). אולם השל"ה ביאר דהחשש שמא ימות ח"ו (והעירו עליו). ולדבריו י"ל דכיון שאדם בא לברך את יוצרו, א"כ הבא להיטהר מסייעין אותו, כל שכן שאין חשש שיטול ה' נשמתו, ולכן מתורץ מה שהקשו כל המצוות מברך עליהן עובר לעשייתן ולא חיישינן על שום דבר ח"ו. ושו"ר באורך בשדי חמד (ח"א עמוד 446 סימן נו). וע"ע תורה תמימה (ויקרא א. אות ס) וה' יברך את כולנו בחיים טובים וארוכים לשלום אמן.

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה (כג, טו) (פנינים, הרב יוסף ברגר)

לאחר ברכת ספירת העומר נוהגים לומר את התפילה "ועל ידי זה ישפע שפע רב בכל העולמות", ולכאורה למה דווקא לאחר מצוות ספירת העומר אנו אומרים תפילה זו ולא לאחר שום מצווה אחרת ?

ביאור נפלא שמעתי מאת כ"ק מרן אדמו"ר ממשיקולץ שליט"א על כך: דהנה מובא בחז"ל (חולין קה:) "כל מילי דצייר וחתום, כייל ומני, לית לן רשותא למישקל מיניה". - כלומר, כל דבר שצורר, חתום, מדוד או ספור, אז אין רשות למזיקים לקחת ממנו. על כן כשאנו סופרים את 'ספירת העומר', אז אין רשות למזיקים לשלוט ולקחת מההשפעות שיורדים עלינו על ידי הספירה, מטעם 'דבר הספור'. לכן אנו אומרים דווקא לאחר הספירה, 'ועל ידי זה ישפע שפע רב', כי אז ההשפעות יישארו אצלנו...

עשן הפרסום (הרב יחזקאל שובקס)

לוטסון - זה שם הכפר אשר שוכנת בדרום מערב אלסקה. החיים במקום, בו מתגוררים כשלושת אלפים איש, הם כמעט בלתי אפשריים לאדם מן היישוב. במהלך החורף ישנם כמה חודשים שהשמש אינה נראית לעין. גם כאשר השמש עולה קצת מעל האופק, קרניה מוסתרות על ידי צוק גבוה שהכפר חוסה למרגלותיו. בשאר השעות שורר חושך מוחלט. לאחר מכן כאשר הקיץ מגיע ישנם כמה חודשים שבהם השמש אינה שוקעת כמעט ואז יש אור כמעט בכל שעות היום. אפס, שגם באותה תקופה בחלק גדול מן היום השמש מסתתרת מאחורי הצוק הגבוה.

מזג האוויר בכפר נע בין ארבעים מתחת לאפס בחורף לבין חמישים מעלות חום בקיץ. במהלך החורף אשר נמשך כשמונה חודשים שוכן הכפר תחת מעטה של שלג סמיך בגובה רב. בכפר עצמו אין שום מקור פרנסה. האזור אינו מתאים לחקלאות עקב מזג האוויר, וגם אין באזור מקורות דיג או מרבצי טבע. ובכל זאת מה מושך שלושת אלפים איש להתגורר במקום, וממה הם מתפרנסים ?

במרחק של עשרה קילומטרים מהם שוכן הר הגעש הידוע "אוגוסטין". כאשר הוא מתפרץ, עמוד העשן לעתים מגיע עד לגובה שבו טסים המטוסים. המחזה המרהיב והמרתק של הר געש מתפרץ לבה מתפרצת וסלעים נזרקים אל על, מושך עשרות אלפי תיירים מכל האזור, ומכאן התפתחה תעשיית תיירות אשר מעסיקה ומכלכלת את כל תושבי המקום. בדרך כלל התפרצויות הר הגעש "אוגוסטין" לא היו באות במפתיע. כבר כמה שבועות לפני ההתפרצות היה מתחיל ההר לעשן. מרחוק זה היה נראה כמו מקטרת ענקית אשר מוציאה עשן. העשן היה נע לאטו עם הרוח הדרומית שבאה מן הים, ומגיע עד לאנקורג' - העיר הגדולה ביותר באלסקה ובעלת רבע מיליון תושבים, אשר שוכנת במרחק של כשלוש מאות קילומטרים משם. בדרך אף עברה על פני כל הערים והעיירות, וכולם היו

שותפים להתפרצות הקרבה והולכת . וכך החלה הסתערות המונים על הצימרים ובתי הארחה הפזורים לרוב בלוטסון.

המקדימים היו מגיעים מיד בהופיע סימני העשן הראשונים. הם העדיפו נופש ארוך בן שבועיים, העיקר להיות בטוחים שבעת ההתפרצות הם יהיו נוכחים במקום המתאים ביותר לצפות במחזה המרהיב ויוצא הדופן. לעומתם, אנשי העסקים עדיין היו טרודים בעיסוקיהם, אך ככל שעברו הימים והעשן היה הולך ומתגבר, גם הם לא יכלו לשבת מן הצד. בימים האחרונים החלו אף הם לחפש מקומות אירוח פנויים, וכך נוצר לחץ אשר הזניק את מחירי הדירות לשחקים .

לפני תשע שנים קרה משהו, אשר שיבש את תכניתיהם של תושבי לוטסון . ההר התחיל לעשן כדרכו, וזה היה דווקא סימן מבשר טובות. אלא שבניגוד לכל השנים, הפעם הגיעה רוח צפונית והניעה את העשן לכיוון הים. כמה ימים עברו ובאנקורג' 'וסביבתה אינם יודעים כלום על ההתפרצות הקרבה ובאה . התושבים בכפר ישבו והמתינו להזמנות שיבואו, אך אלו בוששו מלהגיע. כמה תושבים תפסו יוזמה והתקשרו בעצמם למכרים מאנקורג' בכדי ליידע אותם על העשן המיתמר ועולה, אך למרבה הפלא אנשים הגיבו באדישות . זה היה טבעי למדי, כי הרי אינה דומה שמיעה לראיה. תושבי אנקורג' היו רגילים לראות את העשן מתפזר מעל העיר ולהתחיל לספור את הימים, כעת הם ניזונים אך ורק משיחות טלפון, וזה אינו משכנע כלל . בשביל תושבי הכפר, הייתה זאת גזירת רעב ממש. הרי זו פרנסתם היחידה וממנה הם מכלכלים את עצמם במשך כמה שנים . לאחר שבוע, שבהם המשיכה הרוח הצפונית לנוע דרומה , התאספו חברי המועצה לישיבת חירום שלא מן המניין. לאחר הצעות שעלו וירדו נפלה ההחלטה .

למחרת צלצלו הטלפונים במערכות העיתונים הגדולים באלסקה כולה. זו הייתה פניה ממזכירות הכפר אשר ביקשו לשלוח ולפרסם בעיתון תמונות עדכניות מן העשן ההולך ומיתמר. מתחת לתמונה אף הוסיפו באותיות גדולות. "בעוד עשרה ימים זה קורה . " למחרת שוב התפרסמו תמונות עדכניות חדשות, ומתחת היה רשום: "בעוד תשעה ימים זה קורה . "התעמולה הזאת עבדה היטב, וכצפוי החלו ההזמנות לזרום . הוצאות הפרסום היו גדולות, אך ההכרח לא יגונה .

כשוך ההתפרצות, התקשר עורך אחד העיתונים למזכירות הכפר" . יש לי שאלה" - אמר" . הפעם היה ממש מוצלח אצלכם. הפרסומות בעיתונות הביאה לכם אורחים רבים, מדוע לא עשיתם את זה כל השנים " ? הוא לא סתם שאל, אלא בעיקר התכוון להמליץ כיצד לנהוג לקראת ההתפרצות הבאה . התשובה הייתה מתבקשת" : כל השנים, היה העשן עושה לנו את עבודת הפרסום בצורה הכי טובה בעולם. הפעם כאשר לא היה עשן נזקקנו להרבה תעמולה שעלתה לנו הרבה כסף".

ידועים דברי ספר החינוך על מצוות ספירת העומר אשר מופיעה בפרשתנו" : משרשי המצווה על צד הפשט, לפי שכל עיקרן של ישראל אינו אלא התורה, ומפני התורה נבראו

שמים וארץ וישראל... נצטוונו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו, כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחירות, כי המניין מראה לאדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא".

יש מקום לשאול שתי שאלות: א' - מדוע צריך מצווה מיוחדת לספור את העומר, הרי מרוב כיסופים כל אחד היה סופר לעצמו לבד כעבד ישאף צל? ב' - מדוע מצות ספירת העומר לא ניתנה לדור המדבר? התשובה פשוטה: דור המדבר היו חיים את הכיסופים לקראת מתן תורה בעצמם, הם הרי הרגישו את הציפייה הזאת בנפשם, ולכן לא היו זקוקים למצווה מיוחדת, כי הם ספרו מעצמם כמו עבד ישאף צל. לאחר מכן, כאשר ישראל נכנסו למדבר, כבר לא הרגישו בנפשם את הציפייה הגדולה, ולכן נדרשו למצווה מיוחדת בכדי לעורר בהם את הציפייה והכמיהה. ובכך מדויקים דברי החינוך: "להראות בנפשנו החפץ הגדול".

"ובקוצרם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך בקצרך, ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזוב אותם..." (ויקרא כ"ג, כ"ב).

הבאר משה זי"ע שואל על מה שנאמר בפרשתנו: "ובקוצרם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך בקצרך, ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזוב אותם..." (ויקרא כ"ג, כ"ב). מדוע התורה מדגישה בפסוק זה את בעלות הקוצר על שדהו, הדגשות הנראות לכאורה כיתור לשון: פאת שדך, ואח"כ "בקוצרך", ושוב ו"קצירך", וכי לא היה יותר פשוט שייכתב: "לא תכלה פאת השדה לקצור, ולקט הקציר לא תלקט"?

רש"י מביא שם את הדרשה שדרשו חז"ל: "תעזוב" – "הנח לפנייהם והם ילקטו, ואין לך לסייע לאחד מהם"! כלומר יש איסור מהתורה לבעל השדה לעזור לעניים בסיוע בקצירת התבואה המיועדת בעבורם. יש אם כן להתבונן איזה חיסרון מצאה התורה במה שמסייע לעני לקצור? הדעת הייתה אומרת להיפך, יש כאן בעל שדה העושה חסד מושלם, הוא יורד אל השדה, וניגש בכבודו ובעצמו לקצור 'יחד' עם העני את התבואה נשבח אותו על כך. הרי נאמר בתורה: "כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו עזוב תעזוב עמו", התורה דורשת מאתנו לעזור ליהודי במשאו, וכאן התורה אוסרת עליו לסייע, מה פשר הדבר? יתרה מזאת, וכי מה רע היה אם בעל השדה היה קוצר את התבואה ועושה עמה את כל התהליך, וכשיגיעו העניים, יקבלו בפתח השדה ארגז תבואה נקיה וארוזה מוכנה לשימוש. וכי יש איזה ענין מיוחד שהעני יעמול בקצירה?

השיב הגאון רבי אריה לייב באקשט זצוק"ל, תשובה נפלאה ומוסר השכל בצדה. ירדה התורה לסוף דעתו של אדם - טבעו שגם כאשר הוא עושה מעשה חסד מחמת הציווי של הקב"ה, הוא מצפה 'להכרה' עבור נדיבותו. ויתכן כי אחר שהניח "לקט, שכחה ופאה" בשביל העניים, התעורר בו הצורך "לעזור" לעני בלקיטת המתנות, על מנת לעשות 'היכרות' בין הנותן למקבל, כדי "שידע מי בעל הבית פה". לכן ציוותה תורה: "לעני ולגר

תעזוב אותם". הנח להם ללקטם לבדם, שירגישו שהיבול שלהם, והשפע בא להם ישר מהבורא ית' ולא באמצעות 'יד שניה'... לאור הדברים מובן מדוע הדגישה התורה בפסוק כמה פעמים: "שדך, קצירך, קוצרך", כדי ללמד את בעל השדה את החלוקה בשדה, מה שייך לו ומה אינו שלו.

"דבר אל בני ישראל לאמר בחודש השביעי באחד לחודש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קודש" [כג, כד]. (נצוצות)

אי אפשר לקפוץ בבת אחת!

במלחמת יום הכיפורים היו אבדות רבות בנפש, החיילים היו מדוכאים ונכאי רוח והמפקדים ניסו בכל דרך להעלות את המורל. באחד הימים הוזמן מרן המשגיח הגר"ש וולבה זצ"ל להרצות בפני החיילים בבסיס רפידיים אשר בקצה חצי האי סיני. כיוון שמביתו שבירושלים ועד קצה חצי האי סיני מפרידה דרך ארוכה ומייגעת, הוא התבקש להגיע לנמל התעופה בשדה דוב, ומשם נלקח במטוס תובלה, שהביא אספקה לחיילים, עד בסיס רפידיים, גם חזר באותה הדרך.

הטיסה עברה במהירות והכול היה נראה תקין עד שהחל המטוס להיכנס לאזור הקרבות בחצי האי סיני. לפתע הבחין הגר"ש וולבה לחרדתו שהמטוס טס בטיסת גחון במהירות ובגובה נמוך מאוד, וכמעט נושק לגבעות. גבעות המדבר טסו מול עיניו, והוא נאחז חלחלה: סטייה קטנה של המטוס והוא מתרסק אל גבעות החול השוממות.

הוא ניגש במהירות לתא הטייס ושאל: מדוע הנמכת טוס? אתה לא רואה שאנו בסכנה? הסביר לו הטייס: כשאנו באזורי הקרבות אנו בשטח הקליטה של מכ"ם האויב. המכ"ם מנסה לאתר גורמים חשודים ולפגוע בהם. אם יאתר האויב את המטוס התובלה שלנו הוא עלול לשלוח טילים כדי להפיל אותנו, ואז ניכנס למרדף מיותר ומייגע. אני מעדיף לרדת מתחת לגובה המכ"ם כדי שהוא לא יגלה אותי כלל ולמנוע את העימות.

כששמע הרב וולבה את תשובת הטייס, הקיש את התקרית מיד למאורעות החיים וחשב לעצמו: מדהים! והלא גם נפש האדם פועלת באותה הדרך. השינוי מתחיל בטיסה נמוכה, סמוך לגובה הארץ ומתחת למכ"ם של היצר הרע. היצר הרע לא ייתן לנו בשום דרך שבעולם לערוך מהפך בבת אחת. אם נקבל עלינו לא לכעוס כלל, היצר יזמן לנו תיכף ומיד משהו שיוציא אותנו מן הכלים, הוא יביט בנו בלגלוג וישאל: הלא אתה רצת בעקבותיי ארבעים שנה – נראה לך שתצליח לשנות את המסלול?

וזהו ההבדל בין חכם לפיקח. פיקח מכניס את עצמו לבעיות, ואחר כך מחפש דרכים כדי להיחלץ מהן, פעם בהצלחה ופעם בכישלון. חכם אינו נכנס מראש לטווח הקרבות. אם ייכנס אדם לחדר כושר וינסה להרים משקולת של מאה חמישים ק"ג הוא יחטוף מיד פריצת דיסק. רק באמצעות תכנית איטית, וצעדים קטנים בליווי מדריך, יתרחש המהפך לאט לאט.

גם בעניינים הקשורים לנשמה עלינו לכלכל את צעדינו בקצב איטי, ורק באופן הזה נוכל להשיג שינוי אמיתי ולהתעלות מתהומות החטא אל פסגת הקדושה והטהרה.

מעשה באדם שחלף ברחוב ועיניו צדו מודעה תמימה, "דרושים פועלים לעבודה על פיגומים". מיד החיש את פעמיו אל אתר העבודה, ומרחוק כבר ראה שלד גבוה, עצום ממדים, עטור בפיגומים מכל עבריו, ופועלים מטפסים, עולים ויורדים בו. מנהל העבודה הושיט לעברו יד מאובקת וסיבר את אוזניו, כי על שעת עבודה בפיגום התחתון משתכרים 18 גרוש, ותמורת שעת עבודה בפיגום העליון השכר הוא 200 גרוש, סכום גדול מאוד. "אני על העליון", השיב נחרצות. אץ לביתו, לבש את מחצלות בגדי העבודה וטיפס במרץ; פיגום אחר פיגום, כשבראשו חולפים: חישובים שונים ומגוונים, מה יעשה בשלהי היום עם אלפיים הגרושים שיפלו בחלקו, לאחר עשר שעות עבודה.

הוא הגיע למעלה. הביט למטה. ו... צעקותיו הגיעו עדי אוזניו חבושות האטמים של מנהל העבודה. ממרום נראו בתי העיר כקוביות קטנות, ביניהם זוחלות נמלים: בצבעים שונים. עננים לבנים נראו כמתנגשים בו עוד רגע קט, וציפורים טסו סמוך אליו וכמעט ניקרו את עיניו. סחרחורת תקפה אותו, הבניין נדמה עליו כסובב על צירו, ועוד רגע קט היה כושל ומועד, אלמלא אחזו בו שני פועלים חסונים, ייצבוהו על כתפם והורידוהו אחר כבוד מטה מטה.

מנהל העבודה המנוסה, הצליח להרגיעו, וכעבור עשרים דקות לא רטטו אלא רגליו. מים, דבש וסוכר, כהמלצת הפועלים, הוערו אל גרונו ברצף, עדי חלפה סחרחורת הגבהים. "הגד נא לי", פנה אל מנהל העבודה במר ייאוש, "איך הם מסוגלים למשהו שאני איני מסוגל לעשותו? כלום מוכשרים הם ממני אמיצים יותר? תבונתי פחותה משלהם? רגלי כושלות ושללהם חסונות? מה זה ועל מה זה?" "לאט לך ידיד", השיבו מנהל העבודה. "כולם כמוך, ואתה כמו כולם. רק הקצב. מי ביקש ממך לעלות למעלה? אה? תתחיל למטה, בקומה הראשונה. תתרגל. תמשיך הלאה. בסוף תמצא את עצמך מטייל על הפיגום העליון, כמו ליד ערוגות פרחים". זה הסוד. כן היה אבי המנוח חוזר ושונה לנו. אל תפחדו לקבוע עיתים לתורה. מפחיד? קביעות! כל החיים! תתחילו עם יום אחד. תתרגלו. תיהנו. תטעמו מצוף התורה. תמשיכו ותעלו. תעלו ותעלו. ולמעלה כבר תגיעו לבד.

זה הסוד בעבודת ה' לעשות מה שאתה יכול, וכך לאט לאט תתקדם, לעולם לא יבקשו ממך בשמים מה שאתה לא יכול, יתבעו אותך רק כפי היכולות שלך, באותו עת ובאותו מצב.

ועניתם את נפשותיכם (כג, כד) (עולמו של אבא, עמ' קעז)

שח פעם רב אחד: למה בני יהודים דתיים, נשאים דתיים, ובני יהודים מסורתיים נעשים רבים לחילונים גמורים ולא נשאים מסורתיים כהוריהם? איהו מותיב ליה ואיהו מפרק ליה: משום שיהודים חרדים שומרים את כל מצוות התורה, וביניהם גם את המצוות המשמחות את הלב, לעומת זאת, היהודים המסורתיים שומרים בדרך כלל: יאהרציט,

יום כפור, הזכרת נשמות , קדיש על קברי אבות וכיוצא בזה, לכן חושב הבן כי כל אמונת ישראל מורכבת רק מדברים עצובים שאין הם שמחה, על כן נמאס עליו רח"ל .

אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי באספכם את תבואת הארץ תחוגו את חג ה' שבעת ימים ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון (כג,לט) (האדמו"ר מטולנא שליט"א)

כוחה של מצווה פסולה

סיפר האדמו"ר מטולנא שליט"א שבא אליו יהודי בעל תשובה להתייעץ עמו על איזה נושא, תוך הדברים סיפר היהודי סיפור מופלא על כוחה של מצווה פסולה לקרב יהודי לאביו שבשמים. וכה היה המעשה: סבו הזה היה גר באחת ממדינות ארצות הברית, הוא היה יהודי רחוק משמירת תורה ומצוות, אבל מצווה אחת הוא קיים במסירות נפש וזו מצוות סוכה, איך הוא קיים את המצווה?

היה לו צריך בחצר ביתו כל שנה כשהיה מגיע חג הסוכות, היה היהודי דגן מסתגר שבע ימים בצריך יומם ולילה. לפני פטירתו מן העולם השאיר צוואה אצל עורך דין ובצוואה הוא כתב שמי שישמור את מצוותו לגור בצריך במשך שבוע ימים יומם ולילה הוא ירש את נכסיו, הבנים והנכדים היו בטוחים שהשתבשה דעתו של האב עליו בימים האחרונים, ולא היו מוכנים להתחייב להסתגר שבע ימים כל שנה באיזה צריך, בפרט שידוע להם שלא היה לו פרוטה חוץ מביתו, והבית עצמו לא היה שווה הרבה ע"כ הם לא היו מוכנים להתחייב.

רק נכד אחד אמר לעצמו מה, אף אחד לא רוצה לקיים את רצונו של סבא, אני מקבל על עצמי לקיים את רצונו ולהסתגר שבע ימים בצריך, הוא בא לעורך הדין והצהיר על התחייבותו לקיים את רצונו האחרון של הסבא, העורך דין התקשר לבנים ולנכדים האחרים אולי יש מהם עוד מישהו שמעוניין לקיים את הצוואה של הסבא, וגם לו מגיע חלק בירושה, אבל אף אחד לא נענה לאתגר, כולם מחלו על חלקם אם ישנו, לנכד שמוכן להתחייב לקיים את רצונו של הסבא.

הנכד קיבל את הצוואה והמסמכים הנלווים אליה המורים על רכושו של הסבא, והתברר לנכד שהסבא השאיר הון עתק, בתים ונכסים וחשבונות בנקים מלאים דולרים, הנכד התעשר בין לילה, כדי לא לגרום קנאה במשפחה הוא לא סיפר לאף אחד על כך. והחליט לקיים את צוואת סבו במסירות נפש, על אף שלא ידע מה המשמעות של זה.

הגיע חג הסוכות הנכד הסתגר שבע ימים בצריך, בלי לדעת על מה ולמה, רק כי כך הסבא רצה, במשך השבוע הזה הוא הרג הרבות על ההסתגרות התמוהה הזו, עד שהגיע למסקנה שהסבא לא היה טיפש בוודאי יש בזה איזה עניין דתי, ע"כ החליט שלאחר השבוע הוא ילך לברר על המשמעות של הישיבה בצריך במשך שבע ימים, הוא יצא מהצריך והחל לחפש באזור איזה רב שיסביר לו את פשר הנושא. הוא חיפש וחיפש, עד שמצא איזה רב שגר במרחק רב מאוד, הוא התקשר לרב וקבע עמו פגישה, הוא נסע לרב וסיפר לו את

סיפור חייו ועל הצוואה של הסבא, ועל קבלתו להמשיך את מנהגו של הסבא, ושאלה האם ידוע לרב מה המשמעות של מגורים בצריף במשך שבוע?

הרב הבין שהוא מדבר על מצוות סוכה, אמנם לא חייבים להיות סגורים בצריף עשרים וארבע שעות במשך שבוע ימים רצוף, אבל בוודאי כוונתו למצווה הזו, הוא החל לתחקר את הבן על הסוכה האם היא כשרה, אבל היות והוא היה רחוק מאוד מהיהדות הוא לא הבין על מה הרב מדבר, עד שהוא אמר לרב, אולי הרב יכול לבקר ולראות במו עיניו במה מדובר? הרב הסכים. הרב קם ונסע יחד עמו, במשך כמה שעות עד שהגיעו לביתו של הסבא, הוא החנה את הרכב בחניה והזמין את הרב להתלוות אליו, הם הלכו בחצר עד שהגיעו לצריף, הנכד אמר, כבוד הרב הנה הצריף שגרת בו שבוע ימים, הרב הסתכל ולא מאמין, זה היה צריף פשוט מפלסטיק ומתכת, לא היה זכר לסכך, לא היה זכר לסוכה, הרב נעמד המום ולא מאמין יהודי רחוק כ"כ מוסר את נפשו לקיים מצוות סוכה, אבל אין מצווה ואין סוכה, הוא הרגיש מאוד רע בשביל היהודי הרחוק שרוצה בכל מאודו לקיים את רצונו של הסבא, אבל זה לא זה.

הרב התיישב והחל להסביר לו על קצה המזלג את יחודו של העם היהודי, על מעמד הר סיני, ועל קבלת התורה, ועל כך שעל כולנו לקיים את רצון ה' כמו שכתוב בתורה הקדושה, והסוכה הזו היא לא בדיוק מה שה' ציווה רק בערך, עליו לשפץ אותה. הנכד החל לשאול שאלות למה זה לא טוב, ואיפה זה כתוב, אני רוצה לראות. אמר לו הרב, אתה יודע מה אולי תצטרף לשיעורי תורה ותתחיל ללמוד את התורה הקדושה ואז תבין הכל. הוא הסכים בלב שלם, אחרי הכל הוא רצה להבין בשביל מה הוא סובל שבוע ימים לגור באיזה צריף, ומה היה כוונתו של הסבא, ומה המשמעות של כל הנושא. הוא החל לבוא לשיעורי תורה והחל להתקרב אט אט, עד שבמשך הזמן הוא חזר בתשובה שלימה נישא והקים משפחה יהודית לתפארת הכל בזכות קיום מצווה פסולה לכל הדעות אבל במסירות נפש...

ללמד כמה גדול כוחה של מצווה... אפילו פסולה למהדרין... לחולל מהפך בליבו של יהודי להתקרב לאבא שבשמים...

"שבעת ימים תקריבו אשה לה' ביום השמיני מקרא קודש יהיה לכם והקרבתם אשה לה' עצרת הוא כל מלאכת עבודה לא תעשו" [כג, לו]. (נצוצות)

ריקוד הנצח.

גידי כץ היה מאותם טייסי קרב שהשתיקה היא כלי הנשק הייחודי שלהם. השקט שלו היה אומר כל מה שצריך לומר, בלי להוציא מילה אחת. אמן השתיקה. מפקד הטייסת היה משבח אותו כמעט בכל סיטואציה, ומציע לחבריו הטייסים ללמוד ממנו כיצד נעים בשחקים כמו נשר דומם ומסתורי, שעט על מטרות האויב, מחסלם בהפצצה מדויקת וחוזר הדור ונישא לנמל הבית.

"גידי נולד להיות טייס", היה אומר מפקד החיל, "בעוד 20 שנה, השתקן הזה יתפוש את מקומי כמפקד החיל". האמת ניתנת להיאמר שהמחמאות הללו היו עוברות מעל אוזניו של גידי כץ, והן לא עשו עליו רושם כלל וכלל. הוא די סלד מן ההערצה וההילה שסביבו, והעביר את זמנו הפנוי בקריאת ספרי הרפתקאות. שם היה משתדל למצוא דמויות הראויות להזדהות עמן, ואלו היו בדרך כלל דמויות של אישים מורמים מעם, שידעו לעשות מהפכות בכח הכריזמה שלהם. כשהרב הפיקודי שאל דרור הודיע לאנשי הטייסת שמתוכננת נסיעה למחנות ההשמדה בפולין, ניצת בגידי כץ יצר סקרנות שנולד כניצוץ, אך החל לבעור בלבו כאור הכבשן. הוא קרא ספרים רבים על השואה, אך מעולם לא נגע מקרוב באותה היסטוריה שרופת איברים ורוויה בדם יהודים.

אמו של גידי, הייתה בת לניצולי שואה. סבתו היא ניצולת שואה שאיבדה את הוריה בתופת הנוראה ועלתה ארצה כנערה צעירה ויתומה. שתקן בן שתקנים היה גידי כץ. בבית שלו לא דיברו על השואה, וגם סבתא מעולם לא רמזה, ואפילו לא רמז דק, על 'חוויותיה' כילדה קטנה בתוך הטירוף הנאצי המבעבע.

הטייס כץ נרשם ראשון למסע, ובסך הכל יצאו 400 חיילים מחיל האוויר לכיוון פולין המדממת, שענני השנאה והשכול עדיין מקננים בה, וממטירים מעת לעת גשמים של אנטישמיות הדוקה, בבחינת עשו שונא ליעקב. הוא נצמד לרב הצבאי שאל דרור וגמע ממנו כל מילה בצימאון אדיר. הם חלפו ממחנה למחנה, הביטו בעיניים מבוהלות משהו בערימות של צמות, נעליים ושעונים, ונחרדו מאומנות הרצח הקר שנחשפה לעיניהם.

גידי היה צמוד למצלמה קטנה ובה תיעד את המסע. ביום שבת, 400 חיילי חיל האוויר ללא יוצא מן הכלל ירדו מבית המלון והלכו בטורים ארוכים לכיוון בית הכנסת הגדול בוורשה. הוא אחז בידו סידור ועלעל בו, המילים היו זרות לו, הקדיש לא פרט עדיין על מיתרי לבו. גידי כץ היה מסוגר מתמיד, כל השבת הוא שתק כמו דג.

כשהם נכנסו למחנה המוות שטוטקוף, האחרון בסדרת הביקורים, חש גידי מן בעירה פנימית לא מוסברת, אי שקט הדריך את מנוחתו. כאשר הרב שאל דרור תקע בשופר בשער המחנה, הוא נטש את הקבוצה והחל לנוע במהירות בין הסככות האפורות והמתישות. ריח גופרית עצוב רפרף בחלל. רגליו סחבו אותו לכיוון הגז. הוא הציץ פנימה וגופו החל לרעוד. הוא יצא החוצה, הביט בקרמטוריום הנורא והרגיש לפתע דחף עז לרקוד... כן, לרקוד... בתוך כיסו היה מונח ספר תהילים קטן שהעניק לו הרב הצבאי, הוא אחז אותו בין כפות ידיו והחל לקפוץ... מניף רגלים, נוחת, מכופף גופו... הייתה חסרה רק להקת כליזמרים שתלווה אותו... גידי כץ, השתקן הסדרתי, החל לזמזם מזמור יהודי שלמד בתור ילד – 'שישו ושמחו בשמחת תורה... ותנו כבוד לתורה'. "כנראה דעתי נטרפה עלי" חשב, "אני רוקד עם ספר תהילים, ומזמזם מזמור יהודי מול המרחצאות והמשרפות, שמי שנכנס אליהן חי, יצא פגר. מזל שלא רואים אותי...". גידי חש לפתע דחף עצום להרים פלאפון לאימא. "אימא, אני נמצא כרגע במחנה שטוטקוף, אל תשאל לימה ואיך, אבל

רקדתי מול מרחצאות הגז עם ספר תהילים". היא שתקה דקה ארוכה ואמרה: "טלפן לסבתא, ספר לה איפה אתה נמצא..."

"סבתא, אנחנו אף פעם לא דיברנו על השואה, אבל אני רוצה לספר לך דבר לא יאומן שקורה לי. אני נמצא עכשיו במחנה שטוטקוף, אוחז בידי ספר תהילים קטן ושר ורוקד... כמו יהודי מן השטייטל...". "אני לא יודע למה", המשיך גידי ואמר, "אבל בוער בי דחף עצום לרקוד"...

"גדעון נכדי היקר... אני ניצולת מחנה שטוטקוף. עברו עלי שם ארבע שנות גיהנום. שם איבדתי את אבא שלי ושתי אחיותיי. האם אתה נמצא ליד הקרמטוריום?" "כן סבתא". אחרי שתיקה מהוססת אמרה סבתא: "גדעון, אתה מספר לי שאתה שר ורוקד ולא מבין למה? אז אספר לך... הייתי ילדה בת שמונה כשהחיות הנאציות גררו את אבא ועמו עוד תשעה יהודים, כדי שיוציאו גופות מתאי הגזים ויכניסו אותן לקרמטוריום... הצצתי מבין חרכי הסככה הסמוכה, שמספרה 121...". "כן סבתא, אני רואה את הסככה". "אבא וחברי, יהודים מזוקנים, צנומים, שלדי אדם, עם כובעי מצחייה על ראשם, סחבו גופות והוכו נמרצות בשוטים. כך שעות ארוכות, עד שהשמש שקעה. מיד כשיצאו הכוכבים, ובעת שהשומרים הנאצים נעמדו בסמוך לעשן... קרא אבא בקול רם: "יהודים, שמחת תורה היום, עלינו לרקוד עם התורה הקדושה". אבא שלף מכיסו דף מספר תהילים, כולם פרצו במעגל סוער בניגון אידישאי 'שישו ושמחו בשמחה תורה'. היהודים הצנומים הללו, עלובי החיים, נדמו לי אז כמלאכי עליון. רוקדים ומזמרים מול מלאך המוות. וזו הייתה הפעם האחרונה שראיתי את אבא שלי... והוא שמח והוא רקד... אבל זה נגמר רע, גידי. הנאצים ירו בהם והם הוכנסו כמו כולם למשרפות, ואתה יודע גידי, אתה קרוי על שמו... גדעון. אתה כנראה רקדת בדיוק באותה פיסת אדמה שסבא רבא שלך עליו השלום רקד. אתה נכדי החביב ממשיך לרקוד את הריקוד של סבא. עליך להמשיך את מורשתו"... סיימה הסבתא בדמעות. סבתא מחתה דמעותיה מעבר לקו, וגידי כץ השתקן והקשוח עצם את עיניו, נשען על כותל סמוך ושמע כעין שירת מלאכים מאחורי הפרגוד, את אותו מנין יהודים קדושים בשטוטקוף שרים: 'שישו ושמחו בשמחת תורה', הוא רקד במקום שסבא הגדול שלו רקד ואחר כך מת כיהודי קדוש וטהור. גידי נצמד לדפנות הקרמטוריום ולחש: "סבא, סבא, אני הולך להמריא מן המקום שהם הנחיתו אותך". העיניים שלו הפכו לחות. "אני עוזב את הטייסת והולך לטוס את הטיסה המשמעותית של חיי. הטיסה אל עמי ואל עברי".

"ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל ושמחתם (כג, מ)

פעם בא רב מהונגריה, שהיה בטלן גדול בענייני העוה"ז, לבקר אצל בעל ה"ישועות יעקב", רבה של העיר לעמבערג. לאחר תפילת שחרית הזמינו הרב מלעמבערג לארוחת בוקר. כידוע היה ה"ישועות יעקב" עשיר גדול (ומספרים, שעד לימי רבנותו של הגאון רבי יצחק שמעלקיס בעל הבית יצחק, לא קיבל שום רב בלעמבערג משכורת מקופת הקהילה,

כי כולם היו נגידים). הביאה הרבנית לאורח על מגש כסף ובכלים של כסף את ארוחת הבוקר, כמו שהיה מקובל בימים ההם, לאכול בבתי האנשים האמידים. על המגש היו בכלי אחד - חלב, בכלי אחר - סוכר, בכלי אחד - שמנת, ובכלי אחר - קפה שחור .

הרב ההונגרי, לא ידע שצריך לערבב את החלב עם הקפה ולשים בתוכו סוכר ולשפוך עליו שמנת. מה הוא עשה? תוך כדי דיבור - בדברי תורה התחיל לאכול: קודם שתה את החלב, ואחרי זה את השמנת, ולאחריו אכל את הסוכר, הכל הוטב בעיניו, אבל כשהגיע לקפה השחור שהיה מר ביותר, התחיל לירוק, ואמר: "אומרים על יהודי פולין שהם חכמים, לפי דעתי טיפשים הם, אם הם מסוגלים לאכול דברים מרים כאלו ..." בעל ה"ישועות יעקב" לא רצה לפגוע בכבוד האורח, והגיב בעדינות ובדרך רמז ואמר: "משל, למה הדבר דומה? לארבעה מינים, לערבה כשלעצמה אין כל ערך, אבל אם אוגדים אותה לד' מינים ביחד, אזי היא מקבלת ערך..."

"ונקדשתי בתוך בני ישראל"

כתב בספר בחינוך: יש מצווה לקדש את השם, כלומר שנמסור עצמנו למות על קיום מצוות הדת. ושורש מצווה זו ידוע, כי האדם נברא רק כדי לעבוד את בוראו, ומי שאינו מוסר גופו על עבודת אדוניו, איננו עבד טוב, קל וחומר מי שלא מוסר עצמו על מצוות מלך מלכי המלכים. והנה מצווה יקרה זו לא מתאפשרת בכל זמן ובכל עת, מפני שלא תמיד מותר למות על קידוש השם, אולם יש אפשרות לכל אחד מאתנו לקיים מצווה עצומה זו גם בלי למות, וזאת על ידי שיאמר קדיש וקדושה בכוונה גדולה, כמו שנאמר בזוהר הקדוש: כשאומרים קדיש וקדושה מקיימים מצוות עשה של "נקדשתי בתוך בני ישראל".

אמרו רבותנו ז"ל: כל העונה "אמן יהא שמיה רבא" בכל כוחו, קורעין לו גזר דינו ופותחים לו שערי גן עדן! ומסביר המהר"ל שהקדיש מבטל לא רק גזרה רעה שבאה על האדם מחמת חטאיו, אלא ניתן גם לשנות גזרות שנגזרו עליו מיום היוולדו, כגון שנגזר עליו להיות עני כל חייו – גם את זה אפשר לשנות לטובה. רואים אנו כי בידנו נמצא המפתח לפתוח את כל שערי שמיים כדי שיתקבלו תפילותינו, ואין צורך לפנות ל'פועלי ישועות' למיניהם, אלא להתחזק באמירת 'יהא שמיה רבא' בכוונה, ועל ידי זה תצמח הישועה.

ואמר על כך החפץ חיים משל: מעשה בכפרי שהוצרך להגיע אל העיר הגדולה באופן דחוף. יעצה לו אשתו עצה נבונה, שיסע ברכבת ויגיע ליעדו במהירות המרבית. יצא הכפרי עם שחר לעבר הרציף וכולו נרגש, הן עבורו זו הפעם הראשונה שהוא נוסע ברכבת... היש מאושר ממנו? בלב פועם, ניגש הכפרי לקופאי ומרוב התרגשות לא הבין את משמעות השאלה שנשאל – לאיזו מחלקה אתה מעוניין להצטרף? אולם לבסוף קנה את הכרטיס היקר ביותר, והקופאי הגיש לו כרטיס מכובד המזכה אותו למחלקה ראשונה, הטובה ביותר. שמח וטוב לב עלה הכפרי לרכבת כשהוא תר אחר מקום ישיבה פנוי, ובמקום

לשבת במחלקה ראשונה, מצא מקום במחלקה שלישית, והתיישב. והנה רואה הוא את שכנו היושב לצדו מחזיק כרטיס שונה מהכרטיס שבידו. השכן, אשר גם הוא לא היה בקי בענייני הרכבת, העיר לכפרי שמוטב לו ללכת מכאן, בטרם יבוא הכרטיסן ויסלק אותו, מפני שהכרטיס שלו מזויף...

נבהל הכפרי ומיד התכופף ונכנס מתחת לכיסא, כדי להתחבא, והנה הכרטיסן נתקל בכפרי ומשך אותו בזעם... "היכן כרטיסך?!" שאל בכעס, והכפרי הוציא את כרטיסו. כשראה זאת הכרטיסן אמר לו: שוטה שבעולם, בידך כרטיס למחלקה ראשונה, ובמקום זה אתה מצטופף למרמס רגליהם של אנשי המחלקה השלישית... גם לנו יש כרטיס למחלקה הראשונה, שעל ידו נפתחים שערי ג"ע!

ובת איש כהן כי תחל לזנות את אביה היא מחללת.

פשט המילה תִּחַל מבואר ברש"י ובאבן עזרא מלשון חולין שנתחללה ע"י שזינתה, אולם ישנם מפרשים (אמרי שפר ואבי עזר ועוד) שמסבירים שהיא מלשון התחלה, משמיענו הכתוב כאן שהסיבה שאת אביה היא מחללת היא בגלל שמיד בתחילת ההתדרדרות לא שם ליבו לראותו ולעצור ביד המשחית מלהשחית את נפש בתו וע"ז אומרים לו ארור שזה יולדה ארור שזה גדלה ...

ויצא בן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וגו' (כד, י). וברש"י מהיכן יצא... רבי ברכיה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, ביום השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת צוננת של תשעה ימים, בתמיה.

וכה היה אומר מרן האמרי אמת מגור זי"ע: על המגדף (ויקרא כד, י) אמרו חז"ל שהיה מלגלג על "לחם הפנים" ואומר: "דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום! שמא פת צוננת של תשעה ימים? בתמיה!" (תורת כהנים ורש"י שם).

וקשה, הלא ידועים דברי חז"ל (מנחות כט, א) על הכתוב (ש"א כא, ז) "לשום לחם חום ביום הלקחו" כי "נס גדול נעשה בלחם הפנים – כסידורו כך סילוקו", והיינו שגם בעת שסילקו אותו היה הלחם עדיין חם כביום סידורו, ומטעם זה איתא שם שהיו מגביהין את השולחן "ומראין בו לעולי רגלים לחם הפנים, ואומרים להם: ראו חיבתכם לפני המקום – סילוקו כסידורו", וכפי שכתב הריטב"א בחידושיו ליומא (כא, א ד"ה שסילוקו): "נראה כי בשעת שימה ולקיחה היה חם הרבה עד שהיה הבל יוצא ממנו – כלחם היוצא מן התנור, והיינו דאמרין שמגביהין את השולחן עם הלחם שעליו ומראין אותו לעולי רגלים שיראו הנס הזה, ואי אפשר להם לראות מרחוק שהיה חם – אלא על הדרך שאמרנו שהיה הבל יוצא ממנו". ואם כן כיצד לגלג המגדף ואמר שלחם הפנים היא "פת צוננת"? אתמהה!

אף הוא חזר ויישב באופן נפלא: למה נקרא שמו "לחם הפנים"? לומר שיש לו "פנים" לכאן ולכאן, הכל כפי מה שמסתכלין בו, כענין הכתוב (משלי כז, יט): כמים הפנים לפנים... ולפיכך כאשר איש ישראל היה מביט בלחם הפנים מתוך אמונה והתלהבות – היה רואה אותו חם ולוהט, וכאשר היה מביט בו מתוך קרירות – היה רואה אותו קר... ולכן המגדף שהיה "א קאלטע מענטש" (=איש קר וצונן ביהדותו) ראה את לחם הפנים "פת צוננת"...

וסיים בקצרה: "וכן הוא בכל עניני היהדות... באותו אופן שאיש ישראל מביט בהם – כך הם נראים לעיניו..." והדברים נפלאים!

"וירגמו אותו אבן" (כד, כג) (אמרות חכמה על התורה)

משכיל ואפיקורס שאל את רבי ישעיה מושקט מפראגה, מפני מה נאמר במקושש: "וירגמו אותו באבנים" (במדבר טו, לו) וכאן "וירגמו אותו אבן"? והשיב לו על כך: לגבי המקושש נחלקו חז"ל, מפני מה היה חייב מיתה? ויש אף מאן דאמר הסבור ש"לשם שמים נתכוון" ומשום כך בשעה שרגמוהו בנ"י באבנים, עשה זאת כל רוגם מתוך כוונה אחרת: האחד רגמו בחשק רב, שחשב אותו לרשע, ואילו השני עשה זאת ללא חשק, שחשב אותו לצדיק, שאמנם יש להרגו משום שזה רצונו של הקב"ה, לפיכך נאמר בו: "אבנים" בלשון רבים שכל אבן שונה מחברתה. כנגד זה במגדף "וירגמו אותו אבן" הכל רגמו אותו בכוונה אחת ובמחשבה אחת, שכן לגביו לא היו הדעות חלוקות, סיים רבי ישעיה ואמר אגב עקיצה למשכיל: הוא היה כופר לכל הדעות

יום העצמאות... יש דבר כזה? מי כאן בכלל עצמאי?

היום בחברה המערבית מחנכים, או יותר נכון מכריחים לא להיות עצמאי, אין לך ביטוי, אין לך דעה, אין לך אישיות! בחברה שלנו, לא אתה חושב ולא אתה קובע, אלא אתה מושפע מהתקשורת, אתה מושפע מדעת הקהל, מהסביבה שלך אין לך באמת בחירה אמיתית שהיא שלך.

וכבר שמעתי פעם ממו"ר ר' משה שפירא שליט"א: תגיד לי מה הדעה שלך בכל נושא שתבחר, ואני כבר אגיד לך באיזה עיתון קראת את זה... מה שאתה חושב זה מה שקראת בעיתון, מה שאתה לובש זה מה שהחברים שלך רוצים שתלבש, כי השאלה הראשונה שעוברת לך בראש כשאתה קונה בגדים היא: מה יגידו? אתה תמיד נמצא תחת מכבש דעת הקהל, ובנוסף לכך גורמים לך להיות עבד... כן עבד!

כל כמה זמן אתה מחליף את המכונית? יש כאלו שמחליפים כל שנה... קראתם טוב – כל שנה! ולמה? המכונית כבר לא טובה...? מה התפקיד של המכונית? להביא אותך ממקום למקום. והרי המכונית הזו יש לה בדרך הטבע לפחות עוד 20 שנה על הכביש, שבה היא תמלא את תפקידה – להביא את האדם הנוסע בה ליעדו. אז למה להחליף...? כי איך אני אראה בעיני החברה, אני בעל סטטוס – אני לא יכול לנסוע ברכב של שנה שעברה. טוב, בנוגע לזה שאתה משוגע, אין לי בעיה – אנחנו בעד חופש ההשתטות! אבל מאיפה הכסף...? כל שנה להוסיף 50,000 שקלים, בטרייד אין?! זה טירוף! אתה בטח עובד כמו חמור, לפחות 12 שעות ביום, ולמה? כי מה יגידו! אמרתי לך – אתה עבד!

אמר פעם אחד האדמו"רים: אם אני זה אני כי אתה זה אתה, ואתה זה אתה כי אני זה אני, אז אני לא אני ואתה לא אתה. אבל אם אני זה אני, ואתה זה אתה, אז אתה זה אתה ואני זה אני.

איך יודעים שדג חי? כשהוא שוחה נגד הזרם! לצערנו, הנגעים החולים של החברה המערבית, פשו לכל עבר, כל אחד נגוע – חייבים לעשות חשבון נפש עצמאותי!

הדג מסריח מהראש (גד שכטמן)

"מה תוכל לספר לי על הנהגה טובה שחונכת אליה בבית?", שאלה המורה את עופר. עופר - הילד הכי שובב בכיתה נתפס שוב מתנהג באלומות והמורה ניסתה לבדוק איזה חינוך ניתן בביתו.

"אבא שלי אומר שתמיד כדאי לתת מאשר לקבל". השיב עופר בגאווה.

"נפלא", התלהבה המורה. "זוהי מידה טובה מאוד. במה אביך מתעסק?", התעניינה בכנות.

"הוא מתאגרף..."

"אדוני, סליחה. אסור לך להקים פה את האוהל", פנה יהודי משבט דן ליהודי שרצה להקים את ביתו במקום המיועד לבני דן במחנה ישראל. "אבל אמי משתייכת לשבט

דן", טען הלה כנגדו. במחנה ישראל התפתח ויכוח גדול בין בני המקום ליהודי שאמו אמנם מוצאה בשבט דן אבל אביו, למרבה הבושה, היה מצרי...

אמו הייתה האישה היחידה במצרים שהביאה בן מאיש מצרי וגם זה קרה באילון ובשוגג. בקצרה נציין, שהיא הייתה מקדימה שלום לכל אדם ברחוב ומפטטת עם כל אדם זה, מה שגרם לנוגש מצרי לשים אליה לב באופן מיוחד, ולבצע תחבולה שאילצה את בעלה לעזוב את ביתו כדי שיוכל הנוגש להפיק את זממו.

בתורה נאמר שבני ישראל יכולים להקים את אוהלם בתחום השבט שאליו הם משתייכים, בתנאי אחד: "איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל". אם האב משתייך לבני אותו השבט יוכל בנו לקבל שם שטח לביתו. בסופו של וויכוח החליטו להביא את הדין ביניהם לפני משה רבינו שפסק שהצדק עם בני שבט דן.

כאן התרחש מאורע מצער ומזעזע, בן האיש המצרי נקב בשמו המפורש של ה' וקילל...

אין כאן המקום להמשיך בפרטי המאורע ומה פסק הדין שאמר הקב"ה לבצע ביהודי זה. אך נעמוד על נקודה אחת: ציון העובדה שאביו של האיש המצרי חשובה לנו בהחלט כדי לדעת מדוע לא נתנו לו יכולת להקים את אהלו בשבט דן. אולם מדוע ציינה התורה את שמה של אמו - "שלומית בת דברי", לשם מה חשוב לנו לדעת את שמה?

לשם כך נתבונן בסיפור שהובא בשורותיה האחרונות של מסכת סוכה: בת ישראל בתקופת היוונים המירה את דתה ונישאה לגוי ממלכי היוונים, כשנכנסו היוונים והחריבו את בית המקדש ביזתה אישה זו את המזבח ואת עבודת הקודש בצורה מחפירה כשהכתה בסנדלה על גבי המזבח וקראה: "זאב זאב, עד מתי אתה מכלה את ממונם של ישראל", כשכוונתה לומר שהקרבנות הנשרפים על גבי המזבח "אותות לבית אבותם" גן תורשתי או תוצאה של חינוך? } סוף מעשה במחשבה תחילה משולים לשריפת כסף ללא תועלת].

לאחר מכן כשהתחדשה עבודת המקדש, באו חכמי אותו הדור וסתמו את החדר שבו היו מאכסנים בני המשמר - שנמנו על משפחתה - את בגדיהם וסכיניהם ששימשו לעבודת המקדש. ושואלת הגמרא: אישה אחת חטאה ואנו קונסים את כל בני המשמר? והתירוץ נוקב וחד: "שותא דינוקא בשוקא - או דאבוהא או דאימיה!" ["פטוטיו של הילד הקטן ברחוב - נובעים ממה ששמע או מאביו או מאמו.]."

גם לגבי בן האיש המצרי מספרת לנו התורה את שם אמו, שנדע שהתנהגותו הקלוקלת - לקלל את שם ד' - מקורה בחינוך שספג אצל אמו. גם אצלה המאורע החמור

להביא בן יהודי מאיש מצרי, החל בהנהגה רעה שאינה הולמת בת ישראל. על הנהגה כזו אמרו חז"ל שאם "תחילתו בפשיעה וסופו באונס - חייב."!

הסיטואציה של הורים המתנהגים כילדים מידי פעם ומבצעים מעשים שלא תואמים את רמתם וגילם די מוכרת. הדוגמה הנפוצה: אבא שמנסה "ללמד" את ילדיו איך לשחק בצעצוע החדש שקנה להם, כשבלהט ההדגמה האב לא שבע מהצעצוע ועיניהם של הילדים כלות לשחק בעצמם ולהשאיר לאבא את "המשחקים של הגדולים..."

התופעה מוכרת, ההיגיון שמאחוריה - מוצדק אף הוא. בכולנו מתחבא לו ילד קטן, מידי פעם רצונו להתפרק מעט ולחזור לימי הילדות. אבל חשוב לזכור, אם נשאר משעשוע זה טעם טוב של החלפת כוח וריענון (כן כן, גם אם זה כולל משחק קצר בנדנדה הצהובה), הרי שזו הנהגה בריאה ונצרכת.

ברם, ברגע שהילד הקטן שלנו נחשף בקלונו בצורה לא הולמת, יש לזכור שמעשי הילד הקטן שבנו נובעים מה"אבא ואמא" שלהם - מעשינו בחיי הבגרות שלנו מידי יום.

חידון הפרשה והתשובות

1. על איזה חטא בפרשה זו נענשים בשריפה? מהם ארבעת המקומות בתורה בהם אש משמשת כעונש?

בפרשה זו, עונשה של בת כהן הוא שריפה (ויקרא כא ט). מקומות אחרים בהם אנשים נענשים באש: בפרשת וירא, ה' ממטיר על סדום אש וגפרית (בראשית יט כד). בפרשת שמיני, בניו של אהרון, נדב ואביהו, נשרפים באש (ויקרא י ב). בפרשת בהעלותך, אש פוגעת במתלוננים (במדבר יא א). בפרשת קורח, 250 הגברים שהצטרפו למרד במשה נשרפים באש (במדבר טז לה).

2. איזו מצווה בפרשה זו קשורה לשמש?

אדם טמא שמטהר את עצמו במקווה חייב לחכות עד לשקיעת השמש כדי שטהרתו תושלם (ויקרא כב ז).

3. אילו שלוש מצוות בפרשה זו קשורות לעצמות שבורות?

כהן עם עצם שבורה פסול מלשרת במשכן (ויקרא כא ט). בעל חיים בעל עצם שבורה אינו ראוי לקרבן (ויקרא כב כב). אדם ששובר עצם לחברו, חייב לפצותו (ויקרא כד כ).

4. מהם שני ההקשרים בהם מוזכר בפרשתנו היום השמיני?

בהמה ראויה לקרבן רק מהיום השמיני להולדתה (כב כז). חג שמיני עצרת נערך ביום השמיני מתחילת חג הסוכות (ויקרא כג לו).

5. איזה קרבן המכיל חמץ מוזכר בפרשתנו? איזה קרבן נוסף בתורה כולל חמץ?

"קרבן שתי הלחם" שהיו מביאים בחג השבועות עשוי מחמץ (ויקרא כג יז). בפרשת צו, הכיכרות שמלווים את קרבן התודה הם מחמץ (ויקרא ז יג).

6. אילו שניים מתוך שבעת המינים שבהם השתבחה ארץ ישראל מוזכרים בפירוש בפרשה זו?

תמרים מוזכרים במצווה לקחת "כפות תמרים" בחג הסוכות (ויקרא כג מ). זיתים מוזכרים במצווה להדליק את המנורה בשמן זית זך (ויקרא כד ב).

7. מהן שבע המצוות בהן מוזכר בפירוש המספר 7?

א. בהמה חייבת להישאר עם אמה 7 ימים בטרם תוכל לשמש כקרבן (ויקרא כב כז). ב. חג הפסח נמשך שבעה ימים (ויקרא כג ו). ג. אנחנו סופרים שבעה שבועות בין פסח לשבועות (ויקרא כג טו). ד. שבעה כבשים מוקרבים יחד עם קרבן שתי הלחם (ויקרא כג יח). ה. ראש השנה נחגג בחודש השביעי של השנה (ויקרא כג כד). ו. יום כיפור נחגג ביום העשירי לחודש השביעי (ויקרא כג כז). ז. בחג הסוכות ישנן שביעיות רבות: החג מתחיל ביום ה-15 לחודש השביעי ונמשך במשך שבעה ימים (ויקרא כג לד). מצוות ישיבה בסוכה (ויקרא כג מב) ונטילת ארבעה מינים (ויקרא כג מ-מא) נמשכות שבעה ימים.

8. אילו שתי מצוות בפרשה זו קשורות למספר 7 אך המספר עצמו אינו מוזכר בתיאורן?

א. לכהן מותר להיטמא בטומאת מת רק בשל מותו של אחד משבעה קרובי משפחה (ויקרא כא ב-ג עם רש"י). ב. המצווה להדליק את מנורת שבעת הקנים (ויקרא כד ד).

9. מה מתואר בפרשה זו כ"עבות" (קלוע)? איזה פריט נוסף מתואר בתורה כ"עבות"?

בפרשה זו ההדסים בארבעת המינים מתוארים כענף עץ עבות (עלי ההדס מסודרים בשלוש ונראים כמו צמה קלועה) (ויקרא כג מ). השרשרות שמחברות את החושן של הכהן הגדול לאפודתו מתוארות כ"מעשה עבות" (שמות כח יד).

10. איזו מצווה בפרשה זו מתייחסת למספרים 12, 6, 2 ו-1?

כל המספרים האלה מופיעים בתיאור לחם הפנים, שהיה מונח על שולחן הזהב במשכן. לחם הפנים כלל 12 ככרות, שנערכו בשתי קבוצות של ששה ככרות. כל כיכר (אחת) נלושה משני עשרונים קמח (ויקרא כד ה-ז).

11. מי נענש בפרשה זו בסקילה? מי עוד נענש בתורה בסקילה?

בפרשה זו נענש בסקילה האדם שקלל את ה' (ויקרא כד כג). בפרשת שלח, נענש בסקילה "המקושש", שליפט עצים בשבת (במדבר טו לו).

שאלות חידון א'ב' לפרשת אמור

- א. שם הפרשה
- ב. אדם חשוב ונכבד בעמיו
- ג. אסור לכהן להתחתן עם אשה _____
- ד. מלה המופיעה שבע פעמים בפרשה
- ה. יום השבת נקרא גם: היום _____
- ו. יהיה
- ז. באיזה שמן הדליקו את המנורה בבית המקדש?
- ח. מי שחטמו שקוע בין שתי עיניו
- ט. אסור לאכל לא נבלה ולא _____
- י. מחלת עור
- כ. שפתשו אותו
- ל. את המקלל הוציאו אל מחוץ _____
- מ. את העמר מניפים _____
- נ. עטרה ותפארת
- ס. לחם הפנים עשוי מ _____
- ע. ענפי הדס
- פ. אתרוג
- צ. לשון זרוז בענני הדלקת המנורה

ק. מועדי השם הם מקראי _____

ר. הקציר הראשון של התבואה

ש. יום הכפורים הוא _____

ת. הולכה והבאה העלאה והורדה

תשובות לחידון א'ב' פרשת אמור

א. אמור

ב. בעל בעמיו

ג. גרושה

ד. דבר

ה. השביעי

ו. והיה

ז. זית זך

ח. חרם

ט. טרפה

י. ילפת

כ. כתית

ל. למחנה

מ. ממחרת השבת

נ. גזר

ס. סלת

ע. ענף עץ עבות

פ. פרי עץ הדר

צ. צו (אין "צר" אלא לשון זרוז)

ק. קדש

ר. ראשית קצירכם

ש. שבת שבתון

ת. תנופה

